

ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ

ΤΕΥΧΟΣ 21

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΑΣ ΖΩΝΗΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ 2010

Ὁ ἀχώρητος παντί, πῶς ἐχωρήθη ἐν γαστρὶ; ὁ ἐν κόλποις τοῦ Πατρός, πῶς ἐν ἀγκάλαις τῆς Μητρός; πάντως ὡς οἶδεν ὡς ἠθέλησε καὶ ὡς ἡυδόκησεν· ἄσαρκος γὰρ ὢν, ἐσαρκώθη ἐκών· καὶ γέγονεν ὁ Ὡν ὃ οὐκ ἦν δι' ἡμᾶς· καὶ μὴ ἐκστὰς τῆς φύσεως, μετέσχε τοῦ ἡμετέρου φυράματος. Διπλοῦς ἐτέχθη, Χριστὸς τὸν ἄνω, κόσμον θέλων ἀναπληρῶσαι.

Ὁ Γέροντας Ἰάκωβος μεταδίδει τὴν χαρὰ τῶν Χριστουγέννων στὴν ἄλογη φύση

Οἱ χαριτωμένοι ἄνθρωποι, οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, μεταδίδουν τὰ συναισθήματά τους, τὴ χαρὰ καὶ τὴ λύπη τους, σὲ ὅλη τὴν κτίση. Ἡ ἄλογη κτίση συγχαίρει καὶ συνοδυνᾶται μὲ αὐτούς. Οἱ προπρωτικές καταστάσεις ἐπαναλαμβάνονται, γιὰ νὰ μᾶς διαβεβαιώσουν ὅτι ὑπάρχει Θεός, ὅτι ὑπάρχει ἀτελεύτητη μακαριότητα, τὴν ὁποία ἔχασαν οἱ προπάτορες μὲ τὴν παρακοή στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πώση στὴν ἁμαρτία, καὶ ὅτι ἀπὸ αὐτὴ τὴ γῆ μποροῦν νὰ ἀπολαύσουν πάλι τὴν εὐφροσύνη τῶν οὐρανῶν οἱ «καθαροὶ τῇ καρδίᾳ» (Ματθ. 3 8). Οἱ χαριτωμένοι ἄνθρωποι μεταδίδουν τὴ χαρὰ καὶ στὰ πουλιὰ καὶ στὰ ζῶα καὶ στὰ δένδρα, σὲ ὁλόκληρη τὴν κτίση.

Ὁ Γέροντας Ἰάκωβος, ὁ ἀπλὸς καὶ ἀγράμματος ἄσκητης, ὁ πνευματοφόρος ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Δαβίδ, εἶχε ἐλκύσει τὴ χάρη τοῦ παναγίου Πνεύματος μὲ τὴν ἀδιάλειπτη προσευχὴ καὶ σύντονη ἄσκησή του· μὲ τὴν ἀφειδώλευτη ἀγάπη του καὶ τὴ συμπόνια του πρὸς κάθε ἓνα πὺν ἔπασχε, πὺν εἶχε ἀνάγκη, πὺν λύγιζε ἀπὸ τὸ φορτίο τῶν βιοτικῶν μεριμνῶν καὶ τῶν θλίψεων. Ἡ πανταχοῦ παρουσία τοῦ Θεοῦ τὸν γέμιζε τόσο, πὺν δὲν αἰσθανόταν ποτὲ μοναξιά. Εἶχε μία πληρότητα καρδιάς, πὺν τὸν χαροποιοῦσε καὶ τὸν μετέφερε σὲ ἄλλους κόσμους, μακρινούς, αὔλους, φωτεινούς, γεμάτους χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση, πὺν παρέχει καὶ μόνη ἡ αἴσθησις τῆς παρουσίας τοῦ γλυκυτάτου Ναζωραίου.

Χριστούγεννα! Ἡμέρα χαρᾶς καὶ συμπανηγυρισμοῦ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ. Ἄγγελοι ὑμνοῦν τὸν τεχθέντα βασιλέα. Βοσκοὶ καὶ Μάγοι προσκυνοῦν τὸ μονογενὴ Υἱὸ τῆς Παρθένου, τὸν τέλειο Θεό, πὺν καταδέχθηκε νὰ γίνει καὶ τέλειος ἄνθρωπος. «Μυστήριον ξένον

καὶ παράδοξον» τελεσιουργεῖται στὸ ἀπέριττο σπήλαιο τῆς Βηθλεέμ. Τὸ ἀνθρώπινο γένος ἀναγεννᾶται. Ὁ πεσὼν Ἀδὰμ ἀνακαλεῖται. Χαρὰ σὲ ὅλη τὴν κτίση!

Χριστούγεννα στὴ Μονὴ τοῦ Ὁσίου Δαβίδ μὲ Λειτουργὸν τὸν ἅγιον Γέροντα ἦταν μία μοναδικὴ ἐμπειρία. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ περιστατικὸ πὺν διηγοῦνται κάποιοι φοιτητὲς πὺν βρέθηκαν ἐκεῖ τέτοια μέρα εἶναι συγκλονιστικὸ. Μὲ ὅλα τὰ χρώματα τοῦ λόγου καὶ ἂν προσπαθήσουμε νὰ τὸ ζωγραφίσουμε, δὲν μποροῦμε νὰ ἀποδώσουμε τὴν ὁμορφιά του. Θὰ τὸ προσπαθήσουμε ὁμως, γιὰ νὰ μεταδώσουμε καὶ ἐμεῖς τὴ χαρὰ τῶν Χριστουγεννιάτικων στιγμῶν τοῦ Γέροντος Ἰακώβου.

Μετὰ τὴν ἀγρυπνία τῶν Χριστουγέννων ἀποσύρθηκαν μοναχοὶ καὶ ἐπισκέπτες γιὰ λίγη ξεκούραση στὰ κελλιά τους. Ὁ χειμωνιάτικος καιρὸς καὶ τὸ κρύο μάζευαν ὅλους σὲ ζεστοὺς χώρους. Στὸ μοναστήρι, βέβαια, τὰ κελλιά δὲν εἶχαν θέρμανση καὶ πολὺ περισσότερο τὸ κελλάκι τοῦ Γέροντος.

Στὴν τραπεζαρία ὑπῆρχε μόνο μιὰ σόμπα, πὺν σκόρπιζε θαλπωρὴ στοὺς ἀσυνήθιστους ἀπὸ τὸ κρύο προσκυνητὲς· γιὰ τοὺς μοναχοὺς ἦταν περιττὴ, γιατί ὁ Χριστὸς θέρμαινε τὶς ψυχὰς αὐτῶν πὺν Τὸν ἀγαποῦσαν «ὑπὲρ πατέρα καὶ μητέρα» καὶ πὺν γι' αὐτὸν ἐγκατέλειψαν τὰ πάντα· ἰδιαίτερως τὴν ἡμέρα αὐτὴ τῶν Χριστουγέννων, πὺν οἱ φίλοι τοῦ θείου βρέφους κάνουν φάτνη τὴν καρδιά τους, γιὰ νὰ τὸν ὑποδεχθοῦν καὶ νὰ ζεσταθοῦν ἀπὸ τὴ ζωντανὴ παρουσία Του.

Δύο φοιτητὲς-προσκυνητὲς ξεκουράστηκαν καὶ αὐτοὶ λίγο, ἀλλὰ τὰ κελλιά τους δὲν τοὺς κρατοῦσαν. Βγῆκαν ἔξω γιὰ ἓνα περίπατο

στο δάσος. Ὁδήγησαν τὰ βήματά τους πρὸς τὴν Καστανιά, μία περιοχή μὲ πολλὰ πλατάνια καὶ ἔναρεματάκι, πού ἔτρεχε μὲ ταχύτητα τὰ γάργαρα νερά του· μία περιοχή, ὅπου ἀπολαμβάνει κανεὶς τὴ συνεργασία ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν φυτῶν, ὅπως δένδρα, θάμνοι καὶ πόες, μὲ τὰ ἀγρινὰ τοῦ δάσους καὶ τὰ πουλιά. Στὴν καταστόλιστη καὶ χαριτωμένη αὐτὴ γωνιὰ τῆς Εὐβοϊκῆς γῆς, ὅπως σὲ κάθε γωνιὰ τῆς χοϊκῆς δημιουργίας, τὸ χῶμα τοῦ ἐδάφους καλύπτεται ἀπὸ φυτικούς ὁργανισμούς, οἱ ὁποῖοι ἀθόρυβα καὶ ἀφανῶς ἀπορροφοῦν μὲ τὸ νερὸ τὶς θρεπτικὲς οὐσίες καὶ τὶς μεταποιοῦν σὲ φυτικὰ τμήματα, ρίζες, βλαστοὺς, φυλλώματα, ἄνθη, καρποὺς καὶ παράγουν ὁργανικὲς οὐσίες χρήσιμες γιὰ τὴ διατροφή καὶ τὴ διατήρηση στὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου τῶν ζώων· αὐτῶν πού κατοικοῦν μέσα στὶς πυκνὲς φυλλωσιές, στὰ κλαδιά τους καὶ στὶς ρίζες τους.

Ἀλήθεια, ποίος χοϊκὸς δὲν ξεκουράζεται περιβαλλόμενος ἀπὸ τὴ γαληνεμένη φιλοξενούσα φύση; Ποίος δὲ νιώθει ἀνάλαφρος, γαλήνιος, χαρούμενος καὶ εὐτυχισμένος ἀπ' τὶς

τόσες χάρες τοῦ περιβάλλοντος, πού ἡ κάθε μία πολλὲς χάρες σκορπίζει;

Ἕνας ἄλλος ἅγιος τῶν ἡμερῶν μας, ὁ προορατικὸς γέροντας Πορφύριος, διδάσκοντας ἔλεγε:

«Νὰ συχνάζετε ὅπου ὑπάρχουν πουλιά. Ξεκουράζονται. Ὑμνοῦν τὸ Δημιουργὸ καὶ διδάσκουν. Δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερη ἀπόλαυση ἀπὸ τὸ νὰ παρατηρεῖ κανεὶς τὴ συνεργασία τους μὲ τὰ φυτά!».

Πραγματικά, κάθε φτερούγισμα καὶ κάθε κελάηδημα πουλιῶν εἶναι καὶ μιὰ ἔκφραση εὐχαριστίας. Εἶναι μιὰ διατύπωση ὕμνου. Εἶναι μιὰ μείξη φωνῶν γιὰ σύνθεση συμφωνίας, ἔτσι ὅπως τὸ θρόϊσμα τῶν φύλλων συναντιέται μὲ τὸ κελάρισμα τῶν τρεχούμενων νερῶν. Καὶ ἀνάμεσα ἀπ' αὐτὴν τὴ συμφωνία καὶ τὴν ἁρμονία χρωμάτων, ἁρωμάτων καὶ σχημάτων ἐξάγονται καὶ πάμπολλα διδάγματα, ὅπως ἡ ἄρρηκτη συνεργασία στὴν κτίση ὅλη.

Καθὼς οἱ φοιτητὲς περπατοῦσαν πρὸς τὴν Καστανιά, ἄκουσαν κάποιον νὰ ψάλλει πολὺ γλυκά:

« Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε »

Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε »

Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε »

ἄσατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ

καὶ ἐν εὐφροσύνῃ

ἀννυμένησατε, λαοί, ὅτι δεδόξασθε ».

Πλησίασαν πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ ὅπου ἐρχόταν ἡ ψαλμωδία. Ἡ φωνὴ τοὺς φάνηκε γνώριμη· δὲν εἶχαν καμιὰ ἀμφιβολία. Ἦταν ὁ Γέροντας Ἰάκωβος· ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἀσφαλῶς δὲν θὰ εἶχε πάει νὰ ξεκουραστεῖ. Εἶχε προτιμήσει νὰ μεταφέρει τὸ χαρούμενο μήνυμα τῆς σαρκώσεως τοῦ

Θεανθρώπου Ἰησοῦ στήν ἄλογη φύση. Ἔτσι, πήγε καί γονάτισε μέσα στήν κουφάλα ἐνὸς γέρικου πλατάνου καί προσευχόταν μὲ τὰ χέρια ὑψωμένα, ἄδοντας καί ψάλλοντας τὸ Ἀπολυτίκιο καὶ τὶς Καταβασίεις τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων.

Τὸ πιὸ θαυμαστὸ ὅμως ποὺ ἀντίκρυσαν οἱ φοιτητὲς ἦταν ὅτι ὅλα τὰ πουλιὰ τοῦ δάσους μαζεύτηκαν καί πετοῦσαν πάνω ἀπὸ τὸ πλατάνι, ὅπου βρισκόταν ὁ ἅγιος αὐτὸς ἄνθρωπος. Δὲν ὑπῆρχε πουθενὰ ἄλλοῦ πουλι· τὰ γύρω δένδρα γυμνά καὶ ἄδεια· ὅλα τὰ πουλιὰ τοῦ δάσους μαζεύτηκαν πάνω ἀπὸ τὸ πλατάνι «τῶν Χριστουγέννων», ποὺ νόμιζες πὼς εἶχε φύλλα, παρότι ὡς φυλλοβόλα δένδρα τὴν ἐποχὴ αὐτὴ τὰ πλατάνια εἶχαν ρίξει ὅλα τους τὰ φύλλα στὴ γῆ καί παρέμεναν γδυτά.

Ὅταν ὁ Γέροντας εἶδε τοὺς δύο φοιτητὲς, κατέβασε τὰ δεητικὰ χέρια του καί σταμάτησε τὴ δοξολογικὴ του ψαλμωδία. Τότε σταμάτησαν ἀμέσως τὴ συμφωνία καὶ τὰ πουλιὰ καὶ ἄρχισαν νὰ πετοῦν ψηλὰ καί νὰ ἀπομακρύνονται. Ἡ χοϊκὴ παρουσία τῶν δύο νέων τὰ ἔδιωχνε· τοὺς διέλυσε τὴ μυστικὴ χριστουγεννιάτικη χορωδία. Σηκώθηκε ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ καί ἀπευθυνόμενος στοὺς δύο νέους τοὺς λέει:

- Νά, καλὰ μου παιδιὰ! Ἦταν τόση ἡ χαρὰ μου ἀπὸ τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ, ποὺ δὲν ἄντεχα νὰ τὴν ἔχω μόνος μου καὶ εἶπα, δὲν πηγαίνεις, χαζὲ Ἰάκωβε, μέσα στὸ δάσος νὰ ψάλλεις «Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε»; Καὶ ὅπως ἔψελνα, ἦλθαν ὅλα αὐτὰ τὰ πουλιὰ καὶ ἔψελναν καὶ αὐτὰ μαζί μου! Γιορτάζουν καὶ αὐτὰ τὴ γέννηση τοῦ Θεανθρώπου· γιορτάζουν καὶ δείχνουν τὴ χαρὰ τους μὲ τὰ γλυκόλαλα κελαηδήματά τους. Εἶναι καὶ αὐτὸς ἓνας δοξολογικὸς ὕμνος στὸ Δημιουργό, ποὺ ἄφησε τὴν πατρικὴ ἀγάλη, γιὰ νὰ γίνεи τέλειος ἄνθρωπος, χωρὶς βέβαια νὰ χάσει κάτι ἀπὸ τὴ θεϊκὴ Του φύση. Ὁ τέλειος Θεὸς γίνεи τέλειος ἄνθρωπος, γιὰ νὰ θεώσει ὅλους ἐμᾶς, ποὺ ἡ πτώση μας στήν ἁμαρτία μᾶς εἶχε ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν Ἐδὲμ τὴ γλυκυτάτη.

Βλέπετε, ὁ ἀπλὸς Γέροντας Ἰάκωβος ἦταν ἀναγεννημένος, ἀφοῦ εἶχε μιμηθεῖ τὸ Χριστό μας καὶ τὰ στίγματα τῆς ἀγάπης του τὰ βάσταζε στήν καρδιά του. Γι' αὐτὸ καί, ἂν καὶ ζοῦσε στὴ γῆ, προαπολάμβανε τὴ χαρὰ τῶν οὐρανῶν. Ζοῦσε τὴ μυστικὴ χαρὰ τοῦ Παραδείσου καὶ ἡ ἀγάπη του στὴ φύση, στὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ ἀναγνωριζόταν ἀπὸ αὐτά, ποὺ τὸ ἐκδήλωναν, ιδίως τὰ πουλιὰ, μὲ τὰ χαρούμενα κελαηδήματά τους καί, εἰδικά, μὲ τὴ μυστικὴ μὲ αὐτὸν συμφωνικὴ δοξολογία πρὸς τὸν ἐνανθρωπίσαντα Κύριο τὴν ἁγία ἐκείνη ἡμέρα, τὴ Χριστουγεννιάτικη, ποὺ γνωρίστηκε σὲ ὅλους μας ἀπὸ τὴν εὐσεβῆ дуάδα τῶν φοιτητῶν.

Ἡ διήγηση τοῦ γεγονότος στηρίχθηκε σὲ ἐξιστότησή του ἀπὸ τὸν Πανιερώτατο Μητροπολίτη Μόρφου κ.κ. Νεόφυτο.

**Τροπάριον
τοῦ θαυμαστοῦ αὐτοῦ γεγονότος.**

Ἦχος πλ. α΄

Τὸν συνάναρχον Λόγον.

**Χαριτόβρυτε πάτερ,
σεπτὲ Ἰάκωβε,
ἔνδον κορμοῦ τῆς πλατάνου
ἄδων τὴν γένναν Χριστοῦ
ἐν αὐτῆς τοῖς κλώνοις
ἅπαντα συνήθροισας
σμήνη τοῦ δάσους τῶν πτηνῶν
τὴν χαρὰν μεταδιδούς
γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος
ἀλόγῳ κτίσει ὑμνούσῃ
σὺν σοὶ τὸ ἄρρήτον μυστήριον**

Δημοσιεύεται κατόπιν εὐλογίας
τῆς Ἱ. Μ. Ὁσίου Δαβίδ στήν Εὐβοία

Τὸ μέγιστο δικαίωμα τοῦ ἀνθρώπου

Ἀναστασίου, Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας

«Ἐξάπεστείλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ... ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν».

Τὸ θέμα περὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ἐπανέρχεται σὲ ποικίλους τόνους στοὺς λόγους καὶ στὰ κείμενα τῆς ἐποχῆς μας. Ὅλοι σχεδὸν ἀναφέρονται σ' αὐτὰ κάθε τόσο, ἀκόμη κι ἐκεῖνοι ποὺ δὲν τὰ σέβονται στὴν πράξη. Ἀσφαλῶς ἀποτελεῖ μεγάλη κοινωνικὴ κατάκτηση ὁ σεβασμὸς τοῦ κάθε ἀνθρώπινου προσώπου ἀπὸ τὸ κράτος καὶ τοὺς διαφόρους φορεῖς ἐξουσίας. «Τὸ φῶς τὸ τῆς γνώσεως» ὅμως, ποὺ καταυγάζει αὐτὴ τὴν ἐορτὴ τῆς Χριστιανοσύνης, ἔρχεται νὰ μᾶς ὑπενθυμίσει τὸ μέγιστο, καὶ σὲ πολλοὺς ἄγνωστο καὶ ἀπίστευτο, δικαίωμα τοῦ ἀνθρώπου: Τὸ δικαίωμα ποὺ μᾶς χάρισε ὁ σαρκωθεὶς Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Χριστός, νὰ γίνουμε «υἱοὶ Θεοῦ», νὰ ἀπολαύσουμε τὴ θεία υἰοθεσία, μὲ ὅλα ὅσα συνεπάγεται τοῦτο τὸ δῶρο στὴ ζωὴ τὴν παροῦσα καὶ τὴν ἐπέτεινα.

Σὲ πολλοὺς βέβαια ἡ ἀλήθεια αὐτὴ γιὰ τὴ θεόδοτη δυνατότητα τοῦ ἀνθρώπου νὰ γίνεῖ κατὰ χάρη «υἱὸς Θεοῦ», νὰ προχωρήσει μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὴν κατὰ χάρη «θέωση», φαίνεται τελείως ἀπίστευτη. Καὶ εἶναι πράγματι τόσο ἐκπληκτικὸ, ἀκατανόητο καὶ ἀσύλληπτο αὐτὸ τὸ ὄραμα τοῦ Εὐαγγελίου γιὰ τὸ σκοπὸ τῆς ὑπάρξεώς μας, ὥστε νὰ φαίνεται ἀδιανόητο χωρὶς τὴ χριστιανικὴ πίστη, χωρὶς τὸ φωτισμὸ τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Δὲν συνεπάγεται ὅμως ὅτι ἡ ἀλήθεια αὐτὴ εἶναι λιγότερο βέβαιη. Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος «Σὰρξ ἐγένετο», σὲ ὅσους Τὸν δέχθηκαν «ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ».

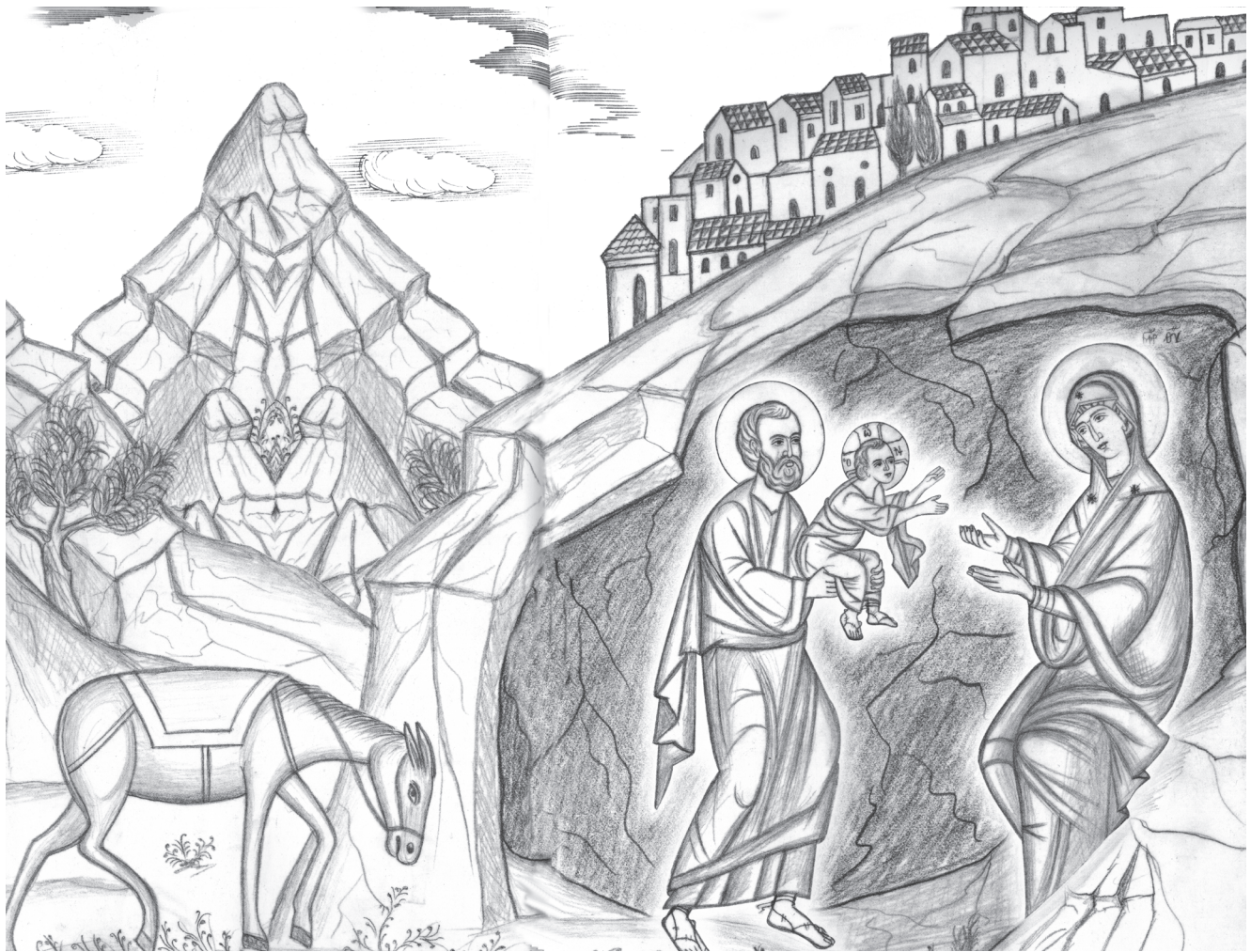
Σὲ μιὰ βαθύτερη ἀνάλυση, ὅλα τὰ θεμελιώ-

δη δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἐλευθερία, ἡ ἰσότητα, ἡ ἀξιοπρέπεια, μέσα στὴ χριστιανικὴ προοπτικὴ θεμελιώνονται στερεότερα, ἐξισορροποῦν καὶ ἐναρμονίζονται. Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ προσέλαβε ὁλόκληρὴ τὴν ἀνθρώπινη φύση, τὴν ἀναγέννησε καὶ τὴν θέωσε. Ἡ θεία υἰοθεσία ἔχει γίνεῖ δικαίωμα κάθε ἀνθρώπου, κάθε φυλῆς, ἀνεξαρτήτως καταγωγῆς, φύλου, μορφώσεως. Ἔτσι κάθε ἄνθρωπος εἶναι πρόσωπο ἱερό, πλασμένο γιὰ κάτι ἀσύγκριτα μεγάλο καὶ δικαιούται τὸ σεβασμὸ ἀπὸ τὴν ὀργανωμένη κοινωνία. Καμὶ ἐξουσία, ὅση δύναμη κι ἂν διαθέτει, δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ τὸ ἀμφισβητήσῃ.

Στὰ μύχια τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρχει ἡ ἔφεση πρὸς τὰ ἄνω, ὁ πόθος γιὰ μετάβαση σὲ ὕψη θεϊκά. Ἄλλωστε, σ' αὐτὸ τὸ κρίσιμο σημεῖο κορυφώθηκε τὸ ἀνθρώπινο δρόμα, ὅταν ἐπεδίωξε νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ὑπέρβαση τῆς φύσεώς του, τὴ θέωσή του, μὲ τρόπο ἀλαζονικό. Μία ἔξοχη ποιητικὴ σύνοψη τῆς πτώσεως καὶ τῆς λυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου δίνει ὁ ὕμνος τῆς Ἐκκλησίας μας:

«Ἰσωθῆναι πόθον μοι ἐνθεὶς ὄφρις ὁ παμπόνηρος τῷ Πλαστοργῷ, αἰχμάλωτον ἦρπασε· διὰ σοῦ δέ, Πάναγνε, ἀνακέκλημαι θεωθεὶς ἀληθέστατα· σὺ γάρ, Θεομῆτορ, τὸν ἐμὲ θεώσαντα γεγέννηκας».

«Τὸ παμπόνηρο φίδι (ὁ διάβολος) βάζοντας μέσα μου τὸν πόθο νὰ γίνω ἴσος μὲ τὸν Πλαστοργό, μὲ αἰχμαλώτισε. Μὲ σένα ὅμως, Πάναγνε (Παναγία), ἀνακλήθηκα (ἀπὸ τὴν

αίχμαλωσία) και στ' ἀλήθεια θεώθηκα· διότι ἐσύ, Μητέρα τοῦ Θεοῦ, γέννησες Αὐτὸν ποὺ μὲ θέωσε».

Ὁ ἄνθρωπος συμμετέχει στὴ ζωὴ Ἐκείνου ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔχει υἱοθετηθεῖ. Τελικὰ καλούμεθα νὰ γίνουμε «θείας κοινωνοὶ φύσεως». Ἡ ζωὴ τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ εἶναι γιὰ τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τώρα μία ψηλαφητὴ πραγματικότητα, καὶ θὰ φθάσει ἡ μέρα ποὺ ἡ πραγματικότητα αὐτὴ θὰ ὁλοκληρωθεῖ καὶ θὰ φανεῖ στὴν πληρότητά της.

«Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ... ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν».

Ὑπάρχει ὅμως καὶ μία ἄλλη πλευρά, ποὺ φαίνεται ἀπίστευτη καὶ ἀκατανόητη στὸν κοινὸ λογισμό: τὸ πῶς ὁδηγούμαστε σ' αὐτὸ τὸ σκοπὸ

τῆς θείας υἱοθεσίας, τῆς κατὰ χάρη θεώσεως. Ἡ γιορτὴ τῶν Χριστουγέννων τὸ ἀποσαφηνίζει: Μὲ τὴν «κένωση», τὴν ταπείνωση, τὴ λιτότητα, τὴν ἀθωότητα. Κι αὐτὸ βέβαια παραμένει ἐκ πρώτης ὄψεως ἐξίσου παράδοξο καὶ ἀπαραδέκτο γιὰ τὴ νοοτροπία τῆς ἐποχῆς μας, ποὺ χορεύει μὲ ἀλαζονεία καὶ ἰδιοτελεία στὸν μανιακὸ ρυθμὸ τῆς πλεονεξίας, τῆς πονηρίας, τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν πάντων, ἀνθρώπων καὶ φύσεως.

Ὁ νεογέννητος στὴ φάτνη Χριστὸς μᾶς καλεῖ νὰ ἐπανεύρουμε τὴν ἀθωότητα. Στὶς πρῶτες ἀναπνοὲς Του ἐδῶ στὴ γῇ, Τὸν παρακολουθεῖ ἡ τρυφερότητα τῆς πάναγνης Μητέρας. Ἡ χαρούμενη ταπείνωση παραμένει ὁ δρόμος ὅλων τῶν τιμίων καὶ ἀνιδιοτελῶν ἀγωνιστῶν, ποὺ ἀντλοῦν ἀδιάκοπα ἔμπνευση καὶ δύναμη ἀπὸ τὸν ταπεινὸ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος συνέτριψε μὲ τὴν κένωσή Του τὴν ἀλαζονεία,

αὐτὴ τὴ δαιμονικὴ τάση ποὺ φωλιάζει στὰ κατάβαθα τοῦ εἶναι μας καὶ καταστρέφει τὸν κοινωνικὸ ἱστό. Ἡ ἀλαζονεία, μὲ ὅλα ὅσα τὴν ἀκολουθοῦν, ἀπομονώνει τοὺς ἀνθρώπους σὲ ψευδαισθήσεις ἰσχύος καὶ σὲ ἀνείπωτη σκληρότητα. Ὁ ταπεινὸς καὶ πρᾶος Ἰησοῦς ξαναδίνει μία ἄλλη δυναμικὴ στὶς ἀνθρώπινες σχέσεις καὶ κοινωνίες. Φέρνει κοντὰ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἀποκαλύπτει τὸ μεγάλο δικαίωμα ν' ἀγαπήσουν καὶ νὰ ἀγαπηθοῦν, νὰ μετὰσχουν στὴ ζωὴ ἀγάπης τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔδωσε ἀμεσότερα τὸν τίτλο τῶν «υἱῶν Θεοῦ» στοὺς εἰρηνοποιούς καὶ σ' αὐτοὺς ποὺ ἀγαποῦν τοὺς ἐχθρούς τους καὶ ἀνιδιοτελῶς ἀγαθοεργοῦν. Τὸ προνόμιο νὰ εἴμαστε ἐξ υἱοθεσίας υἱοὶ Θεοῦ βρίσκει τὴν πιὸ πειστικὴ ἔκφρασή του ὅταν γινόμαστε παράγοντες εἰρήνης καὶ ἀλληλοκατανοήσεως, ὅπου καὶ ἂν βρισκόμαστε: στὸ συγγενικὸ μας περιβάλλον, στὸν ἐργασιακὸ χῶρο, στὴν κοινωνία, τὴ χώρα, τὴν εὐρύτερη περιοχὴ μας. Ὅποια θέση κι ἂν κατέχουμε, μεγάλη ἢ μικρή, ὅποια ἐπιρροή κι ἂν διαθέτουμε. Ἀλλὰ κυρίως κορυφώνεται στὴν ἀγάπη πρὸς αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι μᾶς ἀντιπαθοῦν, μᾶς ἀδικοῦν, μᾶς καταδιώκουν. Καὶ γενικὰ στὴν ἀγαθοεργία χωρὶς ἀπαίτηση ἢ προσδοκία ἀνταποδόσεως· «καὶ ἔσσεσθε υἱοὶ υἱίστου».

Αὐτὲς οἱ γιορτές, ποὺ ἀρχίζουν μὲ τὰ Χριστούγεννα καὶ κορυφώνονται στὰ Θεοφάνεια, καθὼς ὑμνοῦν «τοῦ μυστηρίου τὴ φανέρωση», ἀποτελοῦν νέο κάλεσμα πρὸς ὅλους μας γιὰ νὰ τονώσουμε ὅλα αὐτὰ τὰ χαρίσματα μέσα μας, γιὰ νὰ τὰ ἐκφράσουμε ἐνεργῶς, ἐνισχύοντας τὴν πίστη μας στὸν τελικὸ μας σκοπὸ. Ὁ συγκεκριμένος σύγχρονος πολιτισμὸς προτείνει διάφορες διεξόδους γιὰ τὴν εὐτυχία, γιὰ τὴν ἀνάταση ποὺ ὁ ἄνθρωπος ποθεῖ. Τὰ ναρκωτικά, ποὺ εἶναι ἢ πιὸ ἀπατηλὴ, παρασύρουν δυστυχῶς ὅλο καὶ περισσότερους νέους ἀνθρώπους σὲ ἐξορία ἀπὸ τὴν πραγματικότητα, σὲ αὐτοδιάλυση. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλα, ἐκλεπτυσμένα

ναρκωτικά - φαῦλα θεάματα, ἀθέμιτες σχέσεις, παραθηρησκευτικὰ κατασκευάσματα, παράφορα πάθη- ποὺ σαγηνεύουν καὶ ὀδηγοῦν σὲ τραγικὲς δεσμεύσεις καὶ ἀποσύνθεση τῆς προσωπικότητος· καθὼς καὶ ἄλλες σκοτεινὲς ἐσωτερικὲς παρορμήσεις, ποὺ ὠθοῦν στὴ βία, τὶς ἰδιοτελεῖς συγκρούσεις, τὶς ἀδίστακτες αἱματοχυσίες, τὴν πολύμορφη κτηνωδία. Τὸ οὐσιαστικὸ δικαίωμα τοῦ ἐλεύθερου ἀνθρώπου δὲν εἶναι νὰ κάνει ὅ,τι τύχει, ὅ,τι θέλει, ἀλλὰ αὐτὸ ποὺ πρέπει νὰ θέλει γιὰ νὰ πετύχει τὸν προορισμὸ του. Αὐτό, ὅπως ἀποκαλύπτει τὸ Εὐαγγέλιο καὶ φωτίζει αὐτὴ ἡ γιορτὴ, εἶναι ν' ἀγαπήσουμε ὅπως ὁ Χριστὸς, ποὺ μᾶς χάρισε τὸ δῶρο τῆς υἱοθεσίας, τὴν προοπτικὴ μᾶς ἀπέραντης ἀγάπης ἢ ὁποία ὑπερβαίνει κάθε γνωστικὴ περιγραφή.

Εὐλογημένα τὰ φετεῖνὰ Χριστούγεννα, ἀδελφοί μου! Γεμάτα φῶς, εἰρήνη, ἐλπίδα, ἀνεξικακία καὶ ἀγαθοσύνη. Ὅσο σκληρὴ κι ἂν φαίνεται ἡ ζωὴ μας, ἅς κρατᾶμε πάντοτε ζωντανὴ μέσα μας αὐτὴ τὴ βεβαιότητα ὅτι ἔχουμε κληθεῖ γιὰ κάτι ἀσύγκριτα μεγάλο. Μᾶς ἔχει υἱοθετήσῃ ὁ ἄπειρος Θεός, γιὰ νὰ γίνουμε κατὰ χάρη τέκνα Του. Καιρὸς νὰ συνειδητοποιήσουμε τὸ μέγιστο αὐτὸ δικαίωμα ποὺ μᾶς χάρισε ὁ Θεὸς μὲ τὴν ἐνανθρώπηση τοῦ Λόγου Του καὶ μὲ ὅλη τὴ θεία οἰκονομία ποὺ ἀκολούθησε, τὸ σταυρὸ καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ φῶς τοῦ «Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης» ἅς κινεῖται ἡ ζωὴ μας ἀκολουθώντας τὸ δικό Του πρότυπο, τὴ δική Του ἀνιδιοτελὴ ἀγάπη καὶ εἰρηνοποιὸ ἀκτινοβολία, ποὺ ἐκφράζεται μὲ ἀγνότητα, ταπείνωση, σθένος καὶ ἀπλότητα. Τὴν ἀξιοπρέπεια, ποὺ δώρισε ὁ σαρκωθεὶς Λόγος τοῦ Θεοῦ στὸ ἀνθρώπινο γένος, ἅς τὴ χαροῦμε ὁ καθένας μας προσωπικά. Καὶ μὲ τὸν ἴδιο σεβασμὸ ἅς σταθοῦμε κοντὰ στὸν κάθε ἕνα ποὺ θὰ συναντήσουμε κατὰ τὸ χρόνο ποὺ ἔρχεται. Εὐφρόσυνα καὶ εὐλογημένα Χριστούγεννα!

«Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί...»
Ἐκδ. Μαΐστρος

Χριστούγεννα αγάπης

π. Έμμανουήλ Νιράκη

Τούτες τις κρύες μέρες, πού όλοι κλεινόμαστε στὸν ἑαυτό μας καὶ στὸ σπίτι μας, ἀναζητώντας ζεστασιά καὶ θαλπωρή, πού ἀκόμα καὶ ἡ φύση βρίσκεται σὲ λήθαργο, ἀναμένοντας τὸ ἀπαλὸ χάδι τῆς Ἀνοιξης νὰ τὴν ζωντανέψει, ἡ ἐκκλησία μας διάλεξε νὰ ἐορτάζουμε τὴν πιὸ «θερμὴ» γιορτὴ τῆς Χριστιανοσύνης, τὰ Χριστούγεννα. Ὅλοι αὐτὲς τις μέρες ἀναμοχλεύουμε εἰκόνες τοῦ παρελθόντος, ἐνθυμούμενοι τὰ παιδικὰ μας χρόνια, στὸ χωριό, τὴν παραμονή τῶν Χριστουγέννων ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι νὰ λέμε τὰ κάλαντα σὲ φίλους καὶ συγγενεῖς πού ἀνοίγαν τὰ σπίτια τους μὲ χαρά. Τὴ νύχτα τῶν Χριστουγέννων νωρὶς τὸ πρῶτὸ στὴν ἐκκλησία γιὰ νὰ ψάλλομε ὅλοι μαζὶ «Χριστὸς γεννᾷτε δοξάσατε...», νὰ ἀνταλλάξουμε εὐχὲς ἀγάπης μὲ ὅλους καὶ νὰ εὐχηθοῦμε Χρόνια Πολλὰ καὶ Εὐλογημένα.

Σήμερα ἔχει κανεὶς τὴν αἴσθηση ὅτι αὐτὴ ἡ «θερμὴ» τῶν Χριστουγέννων ἔχει χαθεῖ. Εἰδικὰ στὶς μεγαλουπόλεις βλέπει κανεὶς ἀνθρώπους, νὰ περπατοῦν βιαστικά, ἄλλοι νὰ μονολογοῦν, τὶς περισσότερες φορὲς μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο, νὰ ἀντικρίζουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο ἀμίλητοι, ἀφοσιωμένοι σὲ καθημερινὲς βιοτικὲς μέριμνες καὶ φροντίδες, πού ἀπορροφοῦν κάθε σκέψη γιὰ γιορτὴ, πανηγύρι, χαρά, εἰρήνη, ἀγάπη, ὅ,τι δηλαδὴ ἔχει σχέση μὲ τὸ πνεῦμα τῶν Χριστουγέννων.

Ἔτσι ὅμως χάνουμε τὸ πραγματικὸ νόημα τῆς ἐορτῆς πού δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸ γεγονὸς τὴν ἐνσάρκωση – ἐνανθρώπησης τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν θεοποίησης τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεὸς ἔγινε ἄνθρωπος καὶ ὁ ἄνθρωπος

Θεός. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος παρέσυρε ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος στὴ φθορά, τὴν ἁμαρτία καὶ τὸ θάνατο. Ἔτσι ὁλόκληρη ἡ ἀνθρωπότητα ἔγινε φορέας τῆς ἁμαρτίας πού μᾶς ὁδήγησε σὲ ἀδιέξοδο. Ἡ ἀνάληψη τῆς ἀνθρώπινης φύσης ἀπὸ τὸ Χριστὸ καὶ ἡ ἔνωσή της μὲ τὴ θεία, ἐλευθέρωσε καὶ λύτρωσε τῶν ἀνθρώπο ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς δουλείας καὶ τῆς ἁμαρτίας. Ἡ γέννησή Του ἔγινε ἡ αἰτία τῆς δικῆς μας σωτηρίας ἀφοῦ «πάνω του» ἀνάπλασε, ἀναμόρφωσε, ἁγίασε καὶ ἀπολύτρωσε τὴν ἁμαρτωμένη καὶ κατεστραμμένη ἀνθρώπινη φύση.

Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἔγινε ἄνθρωπος γιὰ νὰ ἀναβιβάσει τὸν ἄνθρωπο στὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ. Γιὰ νὰ καταστήσει τὸν μεγάλο μας ἐχθρό, τὸν διάβολο, ἀνίσχυρο καὶ νὰ καταργήσει τὸ κράτος πού ἔχει ἐγκαταστήσει ἀνάμεσά μας. Ἐλαβε σάρκα καὶ αἷμα διότι ὅλοι ἐμεῖς δὲν διαφυλάξαμε ὅπως πρέπει (λόγω τῆς παράβασης τοῦ πρώτου ἀνθρώπου) τὴν σάρκα καὶ τὸ πνεῦμα πού μᾶς ἔδωσε. Ντύθηκε τὸν ἀνθρώπινο σῶμα γιὰ νὰ τὸ θυσιάσει χάριν ὅλων. Ἔτσι διαλύθηκε τὸ σκοτάδι πού μέχρι τότε περιέβαλε τὸν κόσμο. Ἀπαλλαχθήκαμε ἀπ’ τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας, ἀπομακρυνθήκαμε ἀπ’ τὴν κακία, καὶ λυτρωθήκαμε ἀπ’ τὴ φθορὰ καὶ τὸ θάνατο. Ταυτόχρονα ἁγιασθήκαμε, ἀποκτήσαμε υἱοθεσία, καὶ δικαιωθήκαμε, γιατί γίναμε ἀδελφοί, συγκληρονόμοι καὶ σύσσωμοι Χριστοῦ.

Νὰ γιατί ὁ ἱερὸς ὑμνωδὸς ψάλλει στὸν ὄρθρο τῶν Χριστουγέννων «ξένον καὶ παράδοξον μυστήριον» ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅλα σ’ αὐτὸ τὸ γεγονὸς εἶναι παράδοξα καὶ

ἀντιφατικά, ἀπ' τὴν ἀρχὴν μέχρι τὸ τέλος. Ἐνα κορίτσι πὺν δὲν γνῶρισε ποτὲ ἄνδρα κυφορεῖ στὰ σπλάχνα του τὸν υἱὸ τοῦ Θεοῦ. Φεύγει ἀπ' τὸν τόπο της γιὰ νὰ γεννήσει σ' ἓνα μέρος ξένο καὶ μᾶλλον ἐχθρικό. Τὸ βρέφος ἀπ' τὶς πρῶτες μέρες τῆς ζωῆς του εἶναι σημεῖο ἀντιλεγόμενο. Ἄλλοι σπεύδουν νὰ προσκυνήσουν καὶ ἄλλοι μηχανεύονται καὶ ἐξυφαίνουν συνωμοσίες γιὰ νὰ τὸν ἐξοντώσουν. Τίποτε ὅμως γιὰ τὸ Θεὸ δὲν εἶναι παράδοξο καὶ ἀντιφατικό. Τὰ πάντα ἔγιναν, γιατί ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τὸν ἄνθρωπο. Καὶ εἶναι τέτοια ἡ ἀγάπη του πὺν δὲν δίστασε νὰ «προσφέρει» τὸν Υἱὸ Του ὡς λύτρο σωτηρίας.

Ἄν λοιπὸν ἐπιζητοῦμε τὸ νόημα τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων, μᾶλλον στὴν ἀγάπη θὰ τὸ βροῦμε. Στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ στὴν ἀγάπη γιὰ τὸν συνάνθρωπο. Ἄς

ἀφήσουμε λοιπὸν τὰ περιττὰ ἔξοδα, τοὺς ξέφρενους χορούς, τὰ ἀνούσια στολίδια καὶ λαμπιόνια καὶ ἄς κοιτάξουμε γύρω μας. Φέτος τὰ Χριστούγεννα ἄς εἶναι ἐορτὴ ἀγάπης, ἀλληλεγγύης καὶ ἀδελφосύνης· γι' αὐτὸ τοὺς γυμνοὺς ἄς ἐνδύσουμε, τοὺς πεινασμένους ἄς χορτάσουμε, τοὺς ἀσθενεῖς ἄς κοιτάξουμε, τοὺς φυλακισμένους ἄς ἐπισκεφθοῦμε, τοὺς ξένους ἄς φιλοξενήσουμε, τοὺς θλιβομένους ἄς παρηγορήσουμε καὶ τότε ναί, θὰ βροῦμε ξανὰ τὸ πραγματικό καὶ ἀληθινὸ πνεῦμα τῶν Χριστουγέννων. Τὸ «ξένο καὶ παράδοξο» πὺν ζοῦμε καὶ βιώνουμε σήμερα θὰ γίνεи τόσο ζεστό, ἀνθρώπινο καὶ οἰκεῖο.

Καλὰ Χριστούγεννα.
Χρόνια πολλὰ καὶ εὐλογημένα.

Ἐαυτὸν ἐκένωσε...

Σταύρου Ζουμπουλάκη

«Βίος ἀνεόρταστος, μακρὰ ὁδὸς ἀπανδόκευτος» ἔλεγαν οἱ ἀρχαῖοι, φράση πού, περνώντας ἀπὸ τὴν πατερικὴ παράδοση, ἐπαναλαμβάνεται ὡς σήμερα, κυρίως κατὰ τὶς ἡμέρες τῶν Χριστουγέννων, πού ἀποτελοῦν τὸ ἀναπαυτικότερο «πανδοχεῖο» τοῦ ἔτους. Κορυφαία ἐορτὴ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, λαμπρυνόμενη ἀπὸ τὸν αἰσιόδοξο συμβολισμό τῆς Γεννήσεως, τὰ Χριστούγεννα, μὲ τὴν ἀτμόσφαιρά τους καὶ τὰ συναισθήματα πού αὐτὴ ὑποβάλλει, προκάλεσαν κλασικὲς σελίδες τῆς λογοτεχνίας.

Μιὰ τρέχουσα, λαϊκὴ, «θρησκευσιολογία» θέλει τὰ Χριστούγεννα νὰ εἶναι ἐορτὴ προσφιλῆς περισσότερο στὸν δυτικὸ Χριστιανισμό, ἐνῶ τὸ Πάσχα στὸν ἀνατολικό. Ἄν στὴ θρησκευτικὴ συμπεριφορὰ τῶν ἀνθρώπων ἀποτυπώνονται τέτοιες μετρήσιμες διαφορές, γιὰ τὴ χριστιανικὴ παράδοση πάντως, ἀνατολικὴ καὶ δυτικὴ, ὑπάρχει μόνο ἡ ἐνότητα τῆς θείας οἰκονομίας. Μέσα σε αὐτὴν τὴν ἐνότητα, ἡ κατὰ σάρκα γέννηση τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ τὴν ἀπαρχὴ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου του καὶ ἡ ἐορτὴ μὲ τὴν ὁποία τὴν τιμοῦμε εἶναι ἀληθινὰ «μητρόπολις πασῶν τῶν ἐορτῶν» (Ἁγ. Ἰωάννης Χρυσόστομος). Ἡ Ἐνσάρκωση τοῦ Χριστοῦ ὁρίζει τὴν κατεξοχὴν ἀγεφύρωτη διαφορὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἀπὸ τὴν ἰουδαϊκὴ καὶ ἐν γένει τὴν ἰδιαιτερότητα, τὸ μυστήριο καὶ τὸ σκάνδαλο τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ ἕνας καὶ μόνος Θεός, ὁ Δημιουργὸς τοῦ κόσμου, ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις συναναστράφη (Βαρούχ 3, 38), γεννήθηκε καὶ ἔζησε στὴ σκόνῃ καὶ στὴ λάσπη τῆς Παλαιστίνης, ἄνθρωπος ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους. Θὰ ἀναζητήσουμε τὸ νόημα τῆς σημερινῆς ἐορτῆς σχολιάζοντας ἕνα περίφημο χωρίο τῆς Πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῆς (2, 6 -10) τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

[Ὁ Ἰησοῦς Χριστός] ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἄρπαγμόν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἐαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ σχήματι εὗρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Δι' ὃ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα.

[Ὁ Ἰησοῦς Χριστός] ἂν καὶ ἦταν Θεός, δὲν θεώρησε τὴν ἰσότητά του μὲ τὸν Θεὸ ἀποτέλεσμα ἄρπαγῆς, ἀλλὰ τὰ ἀπαρνήθηκε ὅλα, πῆρε μορφὴ δούλου καὶ ἔγινε ἄνθρωπος· καὶ ὄντας πραγματικὸς ἄνθρωπος ταπεινώθηκε θεληματικὰ ὑπακούοντας μέχρι θανάτου, καὶ μάλιστα θανάτου σταυρικοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἀνέβασε πολὺ ψηλὰ καὶ τοῦ χάρισε τὸ ὄνομα πού εἶναι πάνω ἀπ' ὅλα τὰ ὀνόματα. (μτφρ. Ἑλληνικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας)

Ὁ Χριστὸς ὑπῆρχε ἐν μορφῇ Θεοῦ, εἶχε ὅλα τὰ γνωρίσματα τῆς θεότητος, δὲν θεώρησε ὡστόσο ἄρπαγμό τὸ νὰ εἶναι ὁμότιμος μὲ τὸν Πατέρα, δὲν θεώρησε δηλαδὴ τὴ θεϊκὴ ιδιότητα ἕνα λάφυρο ἢ προνόμιο πού πρέπει ἀδιάκοπα νὰ ἀπολαμβάνει. Γι' αὐτὸ ἐκένωσε, ἄδειασε τὸν ἑαυτό του ἀπὸ ὅλα τὰ θεϊκὰ γνωρίσματα, ἀπεκδύθηκε τὴ θεότητα, ἀποξενώθηκε τὸν θεϊκὸ χαρακτήρα του, καὶ ἔλαβε μορφὴ δούλου. Ὁ Δημιουργὸς τοῦ κόσμου γεννιέται ὡς ἄνθρωπος στὴ Βηθλεὲμ καὶ μάλιστα ὡς πάντων ἔσχατος: ἀνέστιος, ἄστεγος, ἄοικος, σπαργανώνεται καὶ ἀνακλίνεται στὴ φάτνη, διότι οὐκ ἦν αὐτῷ τόπος ἐν τῷ καταλύματι (Λκ, 2, 7).

Ὁ Χριστὸς καὶ Λόγος ἐκένωσεν ἑαυτόν, δὲν κενώθηκε ἀλλὰ ὁ ἴδιος κένωσε τὸν ἑαυτό του, ἀποστέρησε θέλων τὸν ἑαυτό του ἀπὸ ὅλα

τὰ θεϊκὰ γνωρίσματα. Ὁ Χριστὸς ποὺ ἔγινε ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων, ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, ὅπως λέει ἀκόμη τολμηρότερα ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὴν Πρὸς Ρωμαίους (8, 3), δὲν εἶναι πλέον ἀναγνωρίσιμος ὡς Θεός. Ἡ θεότητα εἶναι κρυμμένη, λανθάνει μέσα στὴν ἀνθρώπινη μορφή. «Λαθὼν ἐτέχθης ὑπὸ τὸ σπήλαιον» ψάλλει ἓνα τροπάριο τῶν Χριστουγέννων καὶ «Χριστὸς ὁ Θεός, δυνάμεις λαθὼν, ὅσας ὑπερκοσμίους, ὅσας ἐν γῇ, καὶ ἐνανθρωπήσας» ψάλλει ἓνα ἄλλο. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ κατεξοχὴν Deus absconditus.

Αὐτὴ ἡ κένωση τοῦ Χριστοῦ φτάνει μέχρι θανάτου. Ταπείνωσε τόσο τὸν ἑαυτό του ποὺ γίνεται ὑπήκοος τοῦ θανάτου, καὶ μάλιστα τοῦ θανάτου τῶν κακούργων: πεθαίνει διὰ σταυροῦ. Πάνω στὸν σταυρὸ ὁλοκληρώνεται ἡ ἐν σπηλαίῳ γέννηση, στὸν «Γολγοθὰ φανερώνεται καὶ ἀκτινοβολεῖ ἡ σημασία τῆς Ἑνσάρκωσης, τῆς Βηθλεέμ» (ὅπως γράφει καὶ ὁ μέγας Κάριλ Μπάρτ στὸ Ὑπόμνημά του στὴν Πρὸς Φιλιππησίους). Τὸ χαρμόσυνο γεγονὸς τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ σταυρικός θάνατός του εἶναι ἓνα καὶ τὸ αὐτό, μὲ τὴν ἔννοια ὅτι ἡ ἴδια ἀκριβῶς κενωτικὴ κίνησις ὁδηγεῖ καὶ στὰ δύο. Ἡ γέννησή του καὶ ὁ θάνατός του, ὡς ἔκφραση τῆς θείας κενώσεως, ὁρίζουν καὶ τὰ δυὸ μίαν ἀπώλεια γιὰ τὸν Θεό. Ὁ ἀνενδεὴς πάσχει ὡς θνητὸς καὶ τὸ πρῶτο πάθος εἶναι ἡ ἴδια ἡ γέννησή του. Ἐπειδὴ ἀκριβῶς ὁ Λόγος ἐκένωσε καὶ ταπείνωσε τὸν ἑαυτό του, ὁ Θεὸς τὸν ὑπερύψωσε (τὸν ἀνάστησε) καὶ τοῦ χάρισε τὸ ὄνομα, τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα: Κύριος. «Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψη ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρὸς», συνεχίζει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὴν ἴδια ἐπιστολή, εὐθὺς μετὰ τὸ σημεῖο ὅπου τελειώνει τὸ ἀρχικὸ παράθεμά μας. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Κύριος τῶν πάντων ἐν τῇ κενώσει του, εἶναι ὁ Βασιλεὺς τοῦ κόσμου μὲ θρόνο τὸν Σταυρό. Τὴν κυριότητα τοῦ Χριστοῦ μέσα στὴ μορφή τοῦ δούλου μπορεῖ νὰ τὴν ἀναγνωρίσει μόνο ὁ Πατέρας, καὶ ἐκεῖνος στὸν ὁποῖο θέλει ὁ Πατὴρ νὰ τὴν

ἀποκαλύψει, σὲ ὅποιον δηλαδὴ ἔχει λάβει τὸ δῶρημα τῆς πίστεως.

Ἡ κένωσις, ἡ ἐκούσια πτωχεία τοῦ Πλουσίου καὶ ἡ ἠθελημένη ἀδυναμία τοῦ Δυνατοῦ, ἀνήκει μόνο στὸν Θεό, εἶναι τὸ ἀκατανόητο μυστήριον τῆς θείας ἀγάπης. «Οὐ γὰρ ἔστιν ἀνθρώπων οὐδεὶς ὃς τοῦτον οἰκειώσεται τὸν λόγον. Οὐδεὶς τῶν πώποτε γενομένων ἀγίων, μονογενὴς ἦν Θεός, γενόμενος ἄνθρωπος. Τοῦτο γὰρ ἔστιν ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχοντα, μορφὴν δούλου λαβεῖν» γράφει ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης, σχολιάζοντας τοὺς παραπάνω στίχους τῆς Πρὸς Φιλιππησίους (PG 45, 683 BC).

Ὡστόσο ἡ κενωτικὴ κίνησις ὁρίζει, γιὰ ὅλους μας, τὸν τρόπο τῆς ἀγάπης. Ἡ ἀγάπη εἶναι κενωτικὴ καὶ ὁ παντοτινὸς τύπος καὶ ὑπογραμμὸς τῆς εἶναι ἡ κένωση τοῦ Χριστοῦ. Μὲ ἄλλα λόγια, ἀγάπη δὲν σημαίνει νὰ κρατήσεις σὰν λάφυρο (ἀρπαγμόν) αὐτὸ ποὺ ἔχεις οὔτε, πολὺ περισσότερο, νὰ ἀποκτήσεις ἄλλα λάφυρα, ἀλλὰ νὰ δώσεις, δηλαδὴ νὰ χάσεις, νὰ χάσεις ἀκόμη καὶ τὴ ζωὴ σου. Ἡ ἀγάπη εἶναι θυσία. Ὁ ἴδιος ὁ ἀπόστολος Παῦλος μιλάει γιὰ τὴν κένωση τοῦ Χριστοῦ ὄχι θεωρητικά, στὸ πλαίσιο μιᾶς χριστολογικῆς συζήτησης, ἀλλὰ μέσα σὲ ἠθικὰ συμφραζόμενα, καλώντας ἀκριβῶς τοὺς χριστιανοὺς τῶν Φιλιππῶν νὰ ἀποκτήσουν τὸ κενωτικὸ φρόνημα τοῦ Χριστοῦ: μηδὲν κατὰ ἐρίθειαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν. (2, 3). (Μὴν κάνετε τίποτε ἀπὸ ἀνταγωνισμό ἢ ἀπὸ ματαιοδοξία, ἀλλὰ μὲ ταπεινοφροσύνη ὡς θεωρεῖ ὁ καθένας ἀνώτερό του τὸν ἄλλο).

Ἡ λέξις κένωσις τοῦ ἀποστόλου Παύλου κυκλοφορεῖ ἀμετάφραστη στὶς εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες. Ἀκόμη περισσότερο ἀμετάφραστο μένει τὸ νόημά της στὴ ζωὴ μας. Ἐν πάσῃ περιπτώσει αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἐορτάζει σήμερα ἡ Ἐκκλησία. Οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐορτάζουν τίποτε, ἀπλῶς ψωνίζουν.

Ἐφημ. τὸ Βῆμα, 24 Δεκεμβρίου 2005

Ἡ μητέρα τοῦ Θεοῦ

Ἀντωνίου Μπλούμ, Μητροπολίτου Σουρόζ (†)

Θέλω ἀπόψε νὰ μιλήσω γιὰ τὴν Εὐλογημένη Παρθένο, τὴ Μητέρα τοῦ Θεοῦ σὲ σχέση με μᾶς – νὰ προσπαθήσουμε νὰ βροῦμε τί μπορούμε νὰ μάθουμε ἀπὸ Αὐτήν, τί σημαίνει γιὰ μᾶς ἡ Παναγία, ὡς προσωποποίηση, θὰ λέγαμε, τοῦ ἰδεώδους γιὰ μᾶς.

Θέλω πρῶτα νὰ ἀναφερθῶ στὸ γεγονὸς ὅτι ἐμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι τὴν ὀνομάζουμε Μητέρα τοῦ Θεοῦ. Μὲ αὐτὸ ἐννοοῦμε ἀπλῶς ὅτι Ἐκείνη εἶναι τὸ πρόσωπο ποὺ ἔφερε τὸν Σαρκωθέντα Θεὸ στὸν κόσμο. Βεβαίως, δὲν εἶναι Μητέρα Του ὡς πρὸς τὴν θεότητά Του, ἀλλὰ χωρὶς Αὐτήν ὁ Λόγος δὲν θὰ εἶχε γίνει σὰρξ, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ εἶχε γίνει Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Μοῦ φαίνεται ὅτι ὁ Ἄγγλος συγγραφέας Charles Williams περιγράφει μὲ τὸν ὠραιότερο τρόπο τὸ γεγονός, ὑποδεικνύοντας ταυτόχρονα καὶ τὴν πραγματικότητα τοῦ γεγονότος καὶ τὸν αποφασιστικὸ ρόλο τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ. Λέει ὅτι ὅταν ἦρθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, μία κόρη τοῦ Ἰσραὴλ ἀποδείχθηκε ἱκανὴ νὰ προσφέρει τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μὲ ὅλη της τὴ διάνοια, μὲ ὅλη της τὴ βούληση καὶ μὲ ὅλη της τὴ σάρκα, καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο. Ἦταν ἓνα δῶρο τοῦ ἑαυτοῦ της καὶ τὴν ἴδια στιγμή ἦταν καὶ μία ἡρωικὴ καὶ ἀνεπιφύλακτη ἀποδοχή: ἓνα δῶρο τοῦ ἑαυτοῦ της ἐν ταπεινώσει καὶ μία ἡρωικὴ ἀποδοχή, διότι γνώριζε τί θὰ μπορούσε νὰ τῆς συμβεῖ, τί σήμαινε ἡ ἀποδοχὴ αὐτῇ, ἂν τὴ δοῦμε μὲ ἀνθρώπινο μάτι.

Ἴσως κάποιοι ἀπὸ σᾶς θυμάστε ὅτι ἡ λέξη humility (ταπείνωση) προέρχεται ἀπὸ τὸ λατινικὸ humus ποὺ σημαίνει γόνιμο ἔδαφος. Ἡ ταπείνωση δὲν εἶναι μία κατάσταση τὴν ὁποία προσπαθοῦμε νὰ ἀντιγράψουμε λέγοντας ὅτι εἴμαστε ἀνάξιοι, ὅτι δὲν εἴμαστε

τόσο καλοὶ ὅσο οἱ ἄλλοι μᾶς θεωροῦν – ἂν μᾶς θεωροῦν. Ἡ ταπείνωση εἶναι ἡ κατάσταση τῆς γῆς, ποὺ παραμένει ἀπολύτως ἀνοιχτὴ καὶ ὑποταγμένη: ἀνοιχτὴ σὲ ὅλες τὶς δραστηριότητες τῶν ἀνθρώπων, δεκτικὴ στὴ βροχὴ, στὰ σκουπίδια μας, στὸ ὄργωμα – ὑποταγμένη καὶ προσφερόμενη ἀποδίδει καρπούς. Αὐτὴ εἶναι ἡ πεμπτουσία τῆς ταπείνωσης καὶ αὐτὸ τὸ εἶδος ταπείνωσης βλέπουμε στὴν Μητέρα τοῦ Θεοῦ. Κι αὐτὸ εἶναι κάτι ποὺ θὰ μπορούσαμε νὰ μάθουμε ἀπ’ Αὐτήν, ἂν καὶ ὡς μάθημα εἶναι τόσο δύσκολο!

Ἐμεῖς συνεχῶς καὶ κατὰ τρόπο ὀδυνηρὸ φοβόμαστε νὰ προσφερθοῦμε, νὰ ὑποταχθοῦμε, νὰ δώσουμε τὸν ἑαυτό μας στὸν Θεὸ ἢ ἀκόμη καὶ σ’ ἐκείνους ποὺ ἀγαποῦμε καὶ μᾶς ἀγαποῦν. Ἡ αὐτοπαράδοση μᾶς τρομάζει, ἐπειδὴ ὑπονοεῖ ἓνα εἶδος ἀδυναμίας. Ἀρνούμενοι νὰ προσφέρουμε τὸν ἑαυτό μας, ἔχουμε μία αἴσθηση δύναμης καὶ σθένους· ὡστόσο τὸ σθένος μας δὲν μπορεῖ νὰ καταφέρει μεγάλα πράγματα. Θυμάστε πιθανόν, πῶς ὁ Παῦλος ζήτησε ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ τοῦ δώσει δύναμη νὰ ἐκπληρώσει τὴν ἀποστολὴ του, καὶ πῶς ὁ Κύριος ἀπάντησε «ἄρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» (Β΄ Κορ. 12, 9). Ἡ ἀδυναμία βέβαια γιὰ τὴν ὁποία μιλάει ὁ Κύριος δὲν εἶναι οὔτε τεμπελιά οὔτε νωθρότητα οὔτε δειλία. Πρόκειται γιὰ μία ἄλλη ἀδυναμία, γι’ αὐτὴν τῆς ὑποταγῆς.....

Νὰ ποιά ἦταν ἡ ἀδυναμία καὶ ἡ ἄνευ ὄρων παράδοση ποὺ διακρίνουμε στὴ γενναιόδωρη προσφορὰ τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Κύριό Της. Εἶναι ἐκείνη ποὺ στὸ πρόσωπό Της ἀνταποκρίθηκε ὁλόκληρη ἡ δημιουργία στὸν Δημιουργό. Ὁ Θεὸς προσφέρει τὸν ἑαυτό Του καὶ ἡ κτίση στὸ δικό Της πρόσωπο Τὸν δέχε-

ται, Τὸν ὑποδέχεται λατρευτικά, ἀγαπητικά, μὲ μία ἐλεύθερη καὶ τολμηρὴ ἀπόφαση....

Συχνά, δὲν συνειδητοποιοῦμε τὸ ἀκριβὲς νόημα τῶν λόγων τοῦ Ἀρχαγγέλου κατὰ τὸν Εὐαγγελισμό. Ὁ Ἀρχάγγελος εἶπε στὴν Παρθένο ὅτι θὰ γεννήσει ἓνα γιὸ καὶ ἐμεῖς θαυμάζουμε καὶ μένουμε ἔκπληκτοι μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Παιδίου Ἰησοῦ ποὺ εἶναι ὁ σωτήρας μας. Ἐκείνη ὅμως τὴ στιγμή ἡ ὑπόσχεση ἦταν καὶ ἀπειλή: Σύμφωνα μὲ τὸν νόμο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἓνα ἄγαμο κορίτσι ποὺ ἐγκυμονοῦσε ἔπρεπε νὰ τιμωρηθεῖ μὲ λιθοβολισμό. Ἡ Μαρία δὲν εἶπε: «Αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνει» θὰ μοῦ κοστίζει τὴ ζωή». Καὶ δὲν τὸ εἶπε γιατί πίστευε ὅτι κάθε λόγος τοῦ Θεοῦ, κάθε ὑπόσχεσή Του ἐκπληρώνεται. Εἶπε: «Ἴδου ἡ δοῦλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμα σου». Καὶ τὸ «ρῆμα Του», ἀνθρωπίνως ἦταν ὁ θάνατός Της, ἐκτὸς ἂν συνέβαινε κανένα θαῦμα. Κάτι μποροῦμε νὰ μάθουμε ἀπὸ αὐτό, ἐμεῖς ποὺ τόσο συχνὰ δυσπιστοῦμε στὴν ἀμεσότητα καὶ τὶς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ: «Ποιὸ εἶναι τὸ κόστος ποὺ πρέπει νὰ πληρώσουμε; Ποιὸν κίνδυνο ἐμπεριέχει ἡ ὑπακοὴ καὶ ἡ ὑποταγὴ στὸ θέλημα Του ἢ στὴν κλήση Του;» Διστάζουμε. Καὶ σ' αὐτό, ἡ Παρθένος τοῦ Ἰσραὴλ ἀποδείχθηκε ἄξια θυγατέρα Ἀβραάμ, ὅπως ὁ Ἰσαάκ....

Ἐμπιστεύθηκε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ ὡς ἀληθινό, καὶ πρέπει νὰ μάθουμε ἀπὸ αὐτὸ ὅτι, ἐὰν θέλουμε νὰ ἀνήκουμε στὴ νέα κτίση πρέπει νὰ δείχνουμε τὴν πιστότητα ποὺ ἔδειξε ἡ Παναγία.....

Καὶ τέλος, δύο γεγονότα ποὺ θὰ ἤθελα νὰ συνδυάσω: ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ Σταύρωση. Κάθε πρωτότοκο ἀγόρι ἔπρεπε νὰ ὀδηγεῖται ὡς προσφορὰ στὸν Ναό. Ἄν κοιτάξουμε πρὸς τὰ πίσω, στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, γιὰ τὸ πῶς θεσμοθετήθηκε αὐτό, θὰ ἀνακαλύψουμε ὅτι ὁ Θεὸς διέταξε τοὺς Ἑβραίους νὰ προσκομίζουν τὰ πρωτότοκα ἀγόρια τους στὸν ναὸ ὡς θυσία, ἔναντι τῶν πρωτοτόκων τῶν Αἰγυπτίων, ποὺ χρειάστηκε νὰ πεθάνουν, προκειμένου οἱ Ἑβραῖοι νὰ

ἀφεθοῦν ἐλεύθεροι νὰ φύγουν. Κάθε πρωτότοκο ἀγόρι, ἄρα, προσφερόταν στὸν Ναὸ καὶ ὁ Θεὸς εἶχε τὸ δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ἐπάνω του. Μὲ τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων, ὁ Θεὸς δεχόταν ὑποκατάστατα τῆς θυσίας, τρυγόνια καὶ πρόβατα, καὶ μόνο μία φορὰ δέχτηκε ἀνθρώπινη προσφορὰ: τὸν Μονογενῆ Του Υἱὸ ποὺ χρειάστηκε νὰ πεθάνει στὸν Σταυρὸ γιὰ νὰ ἐξαγοράσει τὸ ἀνθρώπινο γένος – ἄρα τὰ δύο γεγονότα συνδέονται μεταξύ τους.

Ἀλλὰ ἡ Μητέρα ποὺ ἔφερε αὐτὸ τὸ παιδί ἤξερε ὅτι ὁ Θεὸς εἶχε ἐξουσία ζωῆς καὶ θανάτου ἐπάνω Του, ὡστόσο, χωρὶς δισταγμό, μὲ ταπείνωση καὶ πιστότητα τὸ ἔφερε. Ἀργότερα, ὅταν σταθοῦμε στὸν Γολγοθὰ, ὅπως τὸν περιγράφουν τὰ Εὐαγγέλια, δὲν θὰ δοῦμε μιὰ μητέρα ποὺ λιποθυμᾷ ἢ μιὰ μητέρα ποὺ διαμαρτύρεται ἢ ἐκλιπαρεῖ γιὰ ἕλεος, ὅπως πολλές φορὲς ἀπεικονίζεται. Στὰ πόδια τοῦ Σταυροῦ, βλέπουμε τὴν Μητέρα τοῦ Θεοῦ τυλιγμένη σὲ μιὰ βαθεῖα, τραγικὴ σιγή, νὰ βλέπει τὴν ἐκπλήρωση αὐτοῦ ποὺ εἶχε ἀρχίσει ὅταν ἔφερε τὸ παιδί Της στὸν Ναό. Ἔστεκε σιωπηλή, ἀπόλυτα ταυτισμένη μὲ τὴ θεία καὶ ἀνθρώπινη βουλή τοῦ Υἱοῦ Της: ἐκπλήρωνε τὴν προσφορὰ ποὺ εἶχε ἀρχίσει τριάντα τρία περίπου χρόνια πρὶν, συναινώντας στὴ βούληση τοῦ Θεοῦ, συναινώντας στὴ βουλή τοῦ θείου Υἱοῦ Της, παραιτημένη ἀπὸ τὸ δικό της θέλημα, τὶς δικές της ἐλπίδες, σὲ μία κίνηση προσφορᾶς.

Αὐτὸ εἶναι κάτι ποὺ πολὺ λίγοι ἀπὸ μᾶς θὰ χρειαστεῖ νὰ ἀντιμετωπίσουμε στὴ ζωή μας, τουλάχιστον αὐτὸ ἐλπίζω.....

Νὰ δώσει ὁ Θεὸς νὰ διδαχτοῦμε ἀπὸ τὴν ἀδύναμη αὐτὴ Κόρη τὴν ἡρωικὴ τῆς ἀπλότητας καὶ τῆ θαυμαστῆ πληρότητας. Καὶ ἂς μάθουμε ἀπὸ ὅλα τὰ βήματα τῆς ζωῆς τῆς, ἀπὸ τὴν αὐταπάρνηση καὶ τὸ δῶρο τοῦ ἑαυτοῦ Της, ὅλη τὴν ὁμορφιὰ τῆς ὑπέροχης ταπεινώσεώς Της καὶ τῆς τέλει ὑπακοῆς τῆς στὸν νόμο τῆς αἰώνιας ζωῆς.

Ὁ Εὐάλωτος Θεός, Ἐκδ. «Ἐν πλῶ»

Δικός μου ή δικός του;

Αρχιμ. Βαρνάβα Λαμπρόπουλου

Μια από τις συχνότερες αιτίες έκνευρισμού και έκρηξεων θυμού, είναι όταν απρόβλεπτα έρχονται άλλοι να «φάνε» τόν χρόνο, πού λογαριάζαμε ότι θα είναι στήν διάθεσή μας. Ένας απροσδόκητος επισκέπτης - ενῶ περιμέναμε να έχουμε μιά ήσυχη βραδιά - ή έκτακτη ανάγκη έξυπηρετήσης ενός φίλου - ενῶ ετοιμαζόμασταν για ένα ξένοιαστο περίπατο, δέν είναι σπάνια περιστατικά πού μᾶς... «χαλᾶνε τήν ζαχαρένια» μας. Καί δέν ἄργεῖ νά σκάσει τό ἡφαίστειο: «Ἀνάθεμα τήν ὥρα πού βρέθηκε αὐτός νά μου φάει τόν χρόνο Μου;»

Πρόκειται γιά τήν πιό χαρακτηριστική διακήρυξη ιδιοκτησίας τοῦ χρόνου Μας: Ὁ χρόνος εἶναι δικός μου! Τόν θέλω ἀποκλειστικά γιά τήν προσωπική μου ἀνάπαυση. Γιά τό βόλεμά μου. Καί δέν ἐπιτρέπω σέ κανένα νά μου τόν κλέβει!

Στό πολύ πετυχημένο καί ἔξυπνο βιβλίο τοῦ Κ. Σ. Λιούις «Τακτική τοῦ Διαβόλου», ἕνας ἀξιωματοῦχος διάβολος συμβουλεύει τόν «ἀνηψιό» του διαβολάκο, πῶς νά ρίχνει στίς παγίδες του ἕνα νεαρό. Καί τοῦ τονίζει, ὅτι ἕνα ἀπό τά πιό ἀποτελεσματικά τεχνάσματα εἶναι, νά «βιδώσει» στό μυαλό τοῦ νεαροῦ τήν πεποίθηση ὅτι «ὁ χρόνος εἶναι δικός μου».

Συμβουλεύει ὁ θεῖος τόν ἀνηψιό: «Δός του κάθε πρωί τήν βεβαιότητα ὅτι εἶναι ὁ νόμιμος ιδιοκτήτης ὁλόκληρου τοῦ εἰκοσιτετραώρου. Βάλε στό νοῦ του ὅτι ὁ χρόνος πού δίνει στήν ἐργασία του εἶναι ἕνα στενάχωρο χρέος. Ένας ἀναγκαῖος μπελάς. Καί ὅτι ὁ χρόνος πού ἀφιερώνει στά θρησκευτικά του καθήκοντα εἶναι μιά μεγάλη

γενναιοδωρία!... Τύλιξέ τον μ' ἕνα σκοτάδι, καί στό κέντρο αὐτοῦ τοῦ σκοταδιοῦ ἄφησέ τον νά σκέπτεται συνέχεια αὐτό τό ψευτοδικαίωμά του τῆς δῆθεν ἀναμφισβήτητης ιδιοκτησίας τοῦ χρόνου του».

Μέ αὐτό τό τέχνασμα ὁ διάβολος πετυχαίνει «μέ ἕνα σμπάρο ... τρία τρυγόνια»:

- συχνές ἀφορμές έκνευρισμοῦ καί τσακωμοῦ μέ τούς «κλέφτες» τοῦ χρόνου μας·
- μόνιμη αἴσθηση ὅτι κάθε ἐργασία εἶναι ἀγγαρεία·
- σταθερή πεποίθηση ὅτι, γιά τά ψίχουλα τοῦ χρόνου πού διαθέτουμε (ἂν τά διαθέτουμε) στήν προσευχή, ὁ Θεός μᾶς χρωστάει ... τουλάχιστον εὐγνωμοσύνη!

Ἀξίζει νά σημειωθῇ ὅτι αὐτό ιδιαίτερα τό κεφάλαιο τοῦ βιβλίου τοῦ Λιούις «Τακτική τοῦ Διαβόλου» βοήθησε οὐσιαστικά ἕναν πρώην βουδιστή ἀμερικανό διανοούμενο, τόν ψυχίατρο Σκότ Πέκ, στήν μεταστροφή του στόν Χριστιανισμό. Ὁ ἴδιος ἐξομολογεῖται ὅτι, ὅταν πρωτοδιάβασε, ὅτι τό σλόγκαν «ὁ χρόνος εἶναι δικός μου» εἶναι δαιμονικό τέχνασμα, τρόμαξε. Νόμισε ὅτι πρόκειται γιά τυπογραφικό λάθος, σκεπτόμενος ὅτι:

«Μά πῶς ἀλλιῶς μπορεῖ νά θεωρεῖ κάποιος τόν χρόνο του, ἂν ὄχι δικό του;»

Καί συνεχίζει ὁ Πέκ: «Τότε ἄρχισα νά σκέφτομαι, ὅτι δέν ἀποκλείεται ὁ χρόνος μου νά ἀνήκει σέ Κάποιον Ἄλλο. Γιά πολύ καιρό αὐτή ἡ ἰδέα μέ ἔκανε νά αἰσθάνομαι κάπως

ἄβολα. Πέρασαν δώδεκα χρόνια γιὰ νὰ πεισθῶ ὅτι: «Δικός μου εἶναι ὁ χρόνος, μόνο ὅταν τὸν ὑποτάσσω ἐλεύθερα στό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καί σήμερα συνεχίζω ἀκόμη νὰ μαθαίνω, πῶς πρέπει νὰ ὑποτάσσουμε τὸν χρόνο ΜΑΣ στὸν Θεό».

Στὴν ἀνατολή τοῦ νέου χρόνου ἀξίζει νὰ θυμόμαστε ὅτι ὁ χρόνος:

- εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ·
- «δουλεύει» γιὰ μᾶς, γιὰ τὴν σωτηρία μας, ὅσο τὸν ἀξιοποιοῦμε στὴν τήρηση τοῦ θελήματός Του·
- γίνεται δικός ΜΑΣ, ὅσο τὸν προσφέρουμε ἀσκώντας τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό καί πρὸς τοὺς ἀδελφούς μας.

Προσευχὴ στὸν Κύριο ποὺ γεννήθηκε

Ἀγίου Νικόδημου τοῦ Ἀγιορείτη

Ἰησοῦ, Υἱὲ τοῦ Πατέρα χωρὶς μητέρα κατὰ τὴ θεότητα, σὲ δοξολογῶ τὸν αἰώνιον ποὺ εἶσαι πάνω ἀπὸ κάθε αἰτία καὶ λόγο.

Ἰησοῦ, Υἱὲ Μητέρας χωρὶς πατέρα κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, σὲ δοξολογῶ ποὺ ἔγινες γιὰ μᾶς ἄνθρωπος.

Ἰησοῦ, Ἐμμανουήλ ἀναλλοίωτε, ποὺ εἶσαι ὁ ἀγγελιοφόρος τοῦ μεγάλου μυνήματος τῆς σωτηρίας, σὲ εὐχαριστῶ γιὰ τὴ μεγάλη σου φιλανθρωπία.

Ἰησοῦ, ἄκακο ἀρνὶ τοῦ Θεοῦ, πάντοτε σοῦ ἐξομολογοῦμαι, ὅτι ἐγὼ εἶμαι τὸ χαμένο πρόβατο.

Ἰησοῦ, εὐσπλαχνικότατε Παράκλητε, κάνε ὥστε μέσα μου νὰ ἐνεργεῖ ἡ χάρη τοῦ Πνεύματός σου.

Ἰησοῦ, νέε Ἀδάμ, βγάλε ἀπὸ μένα τὸν παλαιὸν ἄνθρωπο, καὶ ντύσε με μὲ τὸ νέον.

Ἰησοῦ, ἐσύ ποὺ κατέβηκες στὴ γῆ, καταξίωσέ με νὰ ἔχω τὸ πολίτευμά μου στοὺς οὐρανοὺς..

Ἰησοῦ, ἐσύ ποὺ πῆρες τὴν ἀνθρώπινη φύση κάνε με μέτοχο τῆς χάριτος τῆς θεώσεως,

Ἰησοῦ, ἡ ἀναπνοή μου, ἔλα νὰ μὲ ἐπισκεφθεῖς.

(Διασκευή: Α. Χ)

«Μεγαλειότατε νικηθήκαμε» Ὁ Βασίλειος εἶναι Μέγας

Στυλιανοῦ Γ. Παπαδόπουλου

Ἡ ὀρθοδοξία τῆς Καππαδοκίας ἔμοιαζε λίγο πολὺ μὲ νησίδα στὴν Ἀνατολή. Ὁ Οὐάλης ἀπέλυσε τοὺς ἄσκους τῆς αἵρέσεως παντοῦ. Συνδυασμένες ἡ βία καὶ ἡ πονηρία τοῦ ἔδωσαν ἀποτελέσματα μεθυστικά. Σάρωσε τὴν Ὀρθοδοξία καὶ ἔσφιγγε τώρα σὰν τανάλια τὴν Καισάρεια. Εἶναι ἀλήθεια πὼς οἱ Καππαδόκες δὲν εἶχαν γνωρίσει καλὰ τὴ βάνανυση σκληρότητα τοῦ Οὐάλη. Ἄκουγαν ὅτι συνέβαινε ἄλλοῦ. Τοὺς κοβόταν τὸ αἶμα.

Τὰ διάφορα κέντρα τῆς αὐτοκρατορίας ὑποτάχθηκαν πράγματι στὴν πολιτική τοῦ ἄρειανόφρονα. Μὰ τοῦτο ἔγινε γιατί διώχθηκαν οἱ ὀρθόδοξοι, δημεύθηκαν οἱ περιουσίες τους, ἐξαναγκάστηκαν, πιέστηκαν μὲ βίαια μέσα. Καὶ ὅσοι ἀντιστέκονταν ἀντικαταστάθηκαν.

Ἡ θηριωδία καὶ τὸ μίσος δὲν εἶχαν ὅρια. Ἐφθασαν στὸ σημεῖο νὰ κάψουν... στὴν Νικομήδεια ὀρθόδοξους πρεσβυτέρους μέσα σὲ πλοῖο. Ὅσο πλησίαζαν μάλιστα στὴν Καισάρεια τόσο πιὸ ἄγρια γινόταν ἡ θηριωδία τους. Ὁργανα τοῦ αὐτοκράτορα βεβήλωναν ναοὺς. Σὲ κάποια πόλη μπήκαν στὸν ναό, ἀνέβηκαν στὴν ἀγία Τράπεζα καὶ χόρευαν πάνω σ' αὐτήν. Σὲ ἄλλο ναό, πού ὁ ὀρθόδοξος ἱερέας προσπάθησε νὰ ἐμποδίσει τοὺς βέβηλους, σκότωσαν καὶ ἔχυσαν ἀνθρώπινο αἶμα ἐπάνω στὴν ἴδια τὴν ἀγία Τράπεζα. Θῦμα ὁ ἱερέας. Τὰ φοβερὰ τοῦτα σφυροκοποῦσαν κάθε μέρα τ' αὐτιά τῆς ὀρθόδοξης Καισάρειας...

Πρέπει νὰ ἦταν Νοέμβριος- Δεκέμβριος. Οἱ πιέσεις στὸ Βασίλειο διαδέχονταν ἡ μία τὴν ἄλλη. Σήμερα τὸν προσέβαλαν. Αὔριο τοῦ ὑπόσχονταν πολλά.

Πρὶν ἀποφασίσει ὁ Οὐάλης τὴν ὥρα τῆς

τελικῆς ἐφόδου δοκίμασε πολλοὺς τρόπους γιὰ νὰ φέρει στὰ νερὰ τοῦ τὸ Βασίλειο. Ἐνοιωθε μάλιστα ὅτι καὶ μόνο τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Βασίλειος παραμένει ὀρθόδοξος Μητροπολίτης Καισαρείας ἀποτελεῖ γι' αὐτὸν ἀποτυχία τῆς πολιτικῆς του, γελοιοποίηση τοῦ Βασιλικοῦ του κύρους... Σημαντικὸ ρόλο στὶς πιέσεις ἔπαιζαν οἱ δικαστικοί, πού εἶχαν κιόλας γίνει πέρα γιὰ πέρα ὅργανα τοῦ αὐτοκράτορα. Δὲν ὑστέρησαν ὅμως καὶ οἱ στρατιωτικοί...

Τὰ τεχνάσματα δὲν ἔφεραν ἀποτέλεσμα καὶ ὁ Οὐάλης βιαζόταν. Ἦθελε νὰ τελειώνει ὅσο γινόταν γρηγορώτερα μὲ τὴν τελευταία ἐστία ἀντιστάσεως, μὲ τὸ Βασίλειο. Ἐτσι θὰ ὑποτάσσονταν ἀμέσως Καππαδοκία, Πόντος καὶ Ἀρμενία. Ἀναγκάστηκε λοιπὸν ὁ Βασιλεὺς νὰ παίξει τὸ τελευταῖο του χαρτί. Ἐστειλε προπομπὴ στὴν Καισάρεια τὸν ἑπαρχο Μόδεστο, τὸν ὑπαρχο τῶν πραιτωριανῶν. Ἦξερε τί ἔκανε.

Ὁ Μόδεστος ἦταν ἀπὸ τὴν ἄθλια ἐκείνη πάστα τῶν ἀνθρώπων πού γίνονται βασιλικώτεροι τοῦ βασιλέως γιὰ νὰ κρατήσουν τὴν θέση τους. Ἀδίστακτος καὶ ἀπάνθρωπος, γιὰ νὰ ὑπηρετεῖ καὶ νὰ ἀρέσει στὸν ἀφέντη του. Ἡ Ἐκκλησία στὴν Ἀνατολή γνώρισε τὴ θηριωδία του ἀπὸ τὴν καλή...

Στὴν Καισάρεια ὁ Μόδεστος ἐγκαταστάθηκε στὸ Διοικητήριο. Ἡ ἀναμέτρησή ὅμως ἔγινε μᾶλλον στὸ δικαστήριο... Διέταξε νὰ τοῦ φέρουν τὸ Βασίλειο, πού ἦταν κιόλας ἕτοιμος.

Ὅλη τὴ νύχτα ὁ ἐπίσκοπος προσευχόταν. Γιὰ κάποια στιγμή ἔνοιωσε τὰ γόνατά του νὰ λύνονται ἀπὸ φόβο. Θὰ τὰ κατάφερνε; Θὰ

στεκόταν όσο χρειαζόταν ἄξιος μπροστὰ στὸ θηρίο; Τὸ πικρὸ ποτήρι μένει πικρὸ καὶ γιὰ τοὺς μεγάλους. Πέρασε ὅμως ὁ φόβος του. Τὸ ἅγιο Πνεῦμα ἔσφιξε τοὺς ἄρμούς του καὶ ἄρχισε νὰ αἰσθάνεται ἀλλοιώτικα...

Καὶ ὁ Μόδεστος; Μόλις τὸν εἰδοποίησαν πῆγε στὴν ἐπίσημη αἴθουσα καὶ ἔκατσε στὸ θρόνο προκλητικά, περισσότερο ἀπειλητικά. Ἐπρεπε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή νὰ ξαφνιάσει τὸ Βασίλειο. Εἶχε ἀκούσει τόσα πολλὰ γιὰ τὸν ἰσχνὸ τοῦτο ἄνδρα ποὺ τὸν ἔκαναν λιγώτερο σίγουρο. Ἀμχανία κι ἓνας ἀδιόρατος φόβος καρφώθηκε κάπου στὴν καρδιά τοῦ Μόδεστου καὶ δὲν ἔλεγε νὰ φύγει. Γι' αὐτὸ ἔπρεπε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ νὰ τοῦ πάρει ἀμέσως τὸν ἄερα μὲ τρόπο ἀπότομο, ἐτσιθελικό, σκληρό. Νὰ τελειώσει μιὰ ὥρα γρηγορώτερα. Λίγο πίσω ἀπὸ τὸν ἔπαρχο στάθηκαν μερικὰ ἐπίσημα πρόσωπα: διοικητής, εὐνοῦχοι, δικαστὲς ξοφλημένοι...

Ἐφεραν στὴν αἴθουσα τὸ Βασίλειο. Προχώρησε στὸ θρόνο ἀγέρωχα, χωρὶς νὰ προκαλεῖ. Εὐχαρης, χωρὶς νὰ γελάει. Ὁ Μόδεστος τεντώθηκε, ἔβαλε πάγο καὶ σίδερο στὴ φωνή του, μίλησε:

Μόδεστος: Βασίλειε, πῶς τόλμησες -μόνο ἐσὺ- νὰ πᾶς κόντρα στὸ θέλημα τοῦ βασιλιᾶ μας; Ποιὸς εἶσαι σὺ ποὺ τόλμησες νὰ τὸν περιφρονήσεις;

Ὁ Βασίλειος κατάλαβε τὴν τακτική: ἐπίθεση κι αἰφνιδιασμός. Δὲν θὰ παρασυρόταν ὅμως. Θὰ ἐπέβαλλε τὸ δικό του ρυθμὸ στὴ φοβερὴ ἀναμέτρηση. Θὰ γινόταν βράχος ποὺ ἐπάνω του θὰ τσακιζόταν ἡ ὀργὴ καὶ τὸ μίσος τῶν αἰρετικῶν. Θὰ ὑψωνόταν σύμβολο γιὰ τὸ ὄρθωμα τῆς Ἐκκλησίας μπροστὰ στίς ἐξουσίες τοῦ κόσμου τούτου. Ζητάει λοιπὸν συγκεκριμένα στοιχεῖα, κατηγορία καθαρῇ:

Βασίλειος: Γιὰ ποιὸ πράγμα μὲ κατηγορεῖς, ποιὸ εἶναι τὸ σφάλμα μου καὶ δὲν τὸ ξέρω;

Μόδεστος: Δὲν ἔχεις τὴν πίστη τοῦ βασιλιᾶ, τώρα ποὺ ὅλοι ὑποτάχθηκαν.

Βασίλειος: Κάνω ἔτσι γιατί ὁ δικός μου βασιλιάς δὲ στέργει τὴν πίστη τοῦ Οὐάλη, ποὺ προσκυνᾷ τὸ κτίσμα (οἱ ἄρειανοὶ δέχονταν τὸν Υἱὸ σὰν κτίσμα). Πῶς νὰ τὸ κάνω τοῦτο, ἀφοῦ ἐγὼ ποὺ εἶμαι κτίσμα κλήθηκα νὰ γίνω Θεός. Προσκυνῶ τὸν Υἱὸ σὰν Θεὸ καὶ ὄχι σὰν κτίσμα.

Μόδεστος: Καὶ τότε τί εἵμαστε ἐμεῖς, ποὺ πιστεύουμε ὅπως ὁ αὐτοκράτορας;

Βασίλειος: Τίποτα, ὅσο προστάζετε τέτοια πράγματα!

Ἰδρώτας, ἀγωνία καὶ μαζὺ ὀργὴ χωρὶς ὅρια πάλευναν στὸ ἄρρυθμο πνεῦμα τοῦ ἐπάρχου. Ἄρχισε κιόλας νὰ τὰ χάνει. Ἐτσι ἐξηγεῖται ἡ ἀφελὴς του ἐρώτηση.

Μόδεστος: Γιατί δὲ τὸ ἔχεις γιὰ σπουδαῖο νὰ εἶσαι μὲ τὸ μέρος μας, νὰ μᾶς ἔχεις φίλους;

Βασίλειος: Βεβαίως εἶσατε κιόλας ἔπαρχοι καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς μὰ δὲ σᾶς ἔχω πρὸ σεβαστοὺς ἀπὸ τὸ Θεό! Καὶ σὰν τέκνα τοῦ Θεοῦ ποὺ εἶσατε εἶναι σπουδαῖο νὰ σᾶς ἔχω φίλους. Τόσο σπουδαῖο ὅσο νὰ ἔχω φίλους καὶ τοὺς ὑφισταμένους σας. Ὁ χριστιανισμὸς δὲ φαίνεται ἀπὸ τὰ ἀξιώματα, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πίστη τῶν προσώπων.

Μὲ τὰ λόγια τοῦτα ὁ Βασίλειος φώτισε μὲ δυνατό φῶς τὸν ἰσχυρὸ ἄρχοντα. Τοῦ ἔδειξε πόσο μικρὸς εἶναι καὶ πόσο κωμικὴ γίνεται ἡ αὐθάδειά του.

Ὁ Μόδεστος τὸ κατάλαβε. Ἐνοιωσε νὰ τὸν ξεγυμνώνουν. Νὰ τοῦ παίρνουν τὴ δύναμη, μὲ τὴν ὁποία τρώμαζε τοὺς μικρούς. Ἄναψε λοιπὸν καὶ κόρωσε. Οἱ φλέβες του τινάχθηκαν... Μὲ μιᾶς ὀρθώθηκε στὸ θρόνο καὶ σχεδὸν ἀναρθρα φοβέριζε:

Μόδεστος: Δὲ φοβᾶσαι, λοιπόν, τὴν ἐξουσία μου;

Βασίλειος: Μὰ τί μπορεῖς νὰ μοῦ κάνεις, τί πρόκειται νὰ πάθω; ...

Μόδεστος: Τί μπορῶ; Ἐνα ἀπὸ τὰ πολλὰ ποὺ ἔχω δικαιοδοσία...

Βασίλειος: Ποιὰ εἶναι αὐτὰ ποὺ θὰ πάθω, πέστα μου νὰ τ' ἀκούσω!

Μόδεστος: Δήμευση τῆς περιουσίας σου, ἐξορία, βασανιστήρια, θάνατο.

Βασίλειος: Μὲ ἄλλο τίποτε φοβέρισέ με, αὐτὰ δὲ μὲ νοιάζουν.

Ὁ ἐξαγριωμένος ἑπαρχος ἔνοιωσε τὰ λόγια τοῦτα μαχαίρι στὰ νεφρά του. Τὰ μάτια του ἔγιναν κόκκινα. Ἡ φωνή του τσάκισε. Τὰ νεῦρα του ἔκλαιγαν καὶ παραδίνονταν. Ὅλα γύρω του χάνονταν. Ἀπὸ δυνατὰ γίνονται ἀδύνατα. Ἀπὸ ἰσχυρὰ ἀνίσχυρα. Γι' αὐτὸ ὁ ἴδιος μίκραινε. Γινόταν αὐτὸς ποὺ ἦταν: μικρός. Μάζεψε τὶς δυνάμεις του ὅμως καὶ ψέλλισε:

Μόδεστος: Πῶς γίνεται αὐτό, πῶς καὶ δὲ φοβᾶσαι;

Βασίλειος: Γιατί δὲ φοβᾶται δήμευση αὐτὸς ποὺ δὲν ἔχει τίποτα, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τριμμένα παλιὰ ροῦχα καὶ μερικὰ βιβλία. Αὐτὰ εἶναι ὅλο τὸ βίός μου, Μόδεστε! Ἡ ἐξορία πάλι δὲ μὲ τρομάζει γιατί δὲν ἔχω τόπο δικό μου. Καὶ ἡ Καισάρεια στὴν ὁποία τώρα κατοικῶ δὲν εἶναι δική μου. Ὅπου λοιπὸν κι ἂν μὲ πετάξετε θὰ εἶναι τόπος τοῦ Θεοῦ κι ἐγὼ θὰ εἶμαι πάροικος καὶ παρεπίδημος. Τὰ βασανιστήρια; Τί νὰ κάνουν κι αὐτὰ σὲ σῶμα σὰν τὸ δικό μου! Ἐνα πρῶτο κτύπημα θὰ δώσεις κι ὅλα τελείωσαν ἀμέσως. Αὐτὸ εἶσαι ἱκανὸς νὰ τὸ κάνεις. Μὲ ἀπειλεῖς μὲ θάνατο; Θὰ μοῦ γίνεις εὐεργέτης. Αὐτὸ ποθῶ κι ἐγώ, νὰ πάω πιὸ γρήγορα στοὺς Θεοῦ, γιὰ τὸν ὁποῖο ζῶ καὶ ἀγωνίζομαι. Βιάζομαι νὰ φθάσω στὸν Θεό μου, στὸν Πατέρα μου!...

Μόδεστος: Κανεῖς μέχρι τώρα δὲ μίλησε μὲ τόσο θάρρος στοὺς Μόδεστο, κανεῖς δὲν εἶχε μπροστά μου τόση παρηρησία.

Ἦρθε καὶ ἡ ὥρα τοῦ κεραυνοῦ. Ὁ Βασίλειος δὲν κρατήθηκε. Οἱ ὥρες εἶναι μεγάλες, κρίσιμες, ἱστορικές. Γι' αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν κατηγορήσει κανεῖς ἐγωϊστή!

Βασίλειος: Γιατί δὲ συνάντησες ποτέ σου ἀληθινὸ ἐπίσκοπο. Ἀλλοιῶς θὰ σοῦ μιλοῦσε μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ἀφοῦ θ' ἀγωνιζόταν γιὰ τόσο ὑψηλὰ πράγματα. (Ὁ Βασίλειος εἶδε

τώρα τὸ συντριμμένο ἑπαρχο, μέτρησε καὶ τὸ βαρὺ λόγο ποὺ ξεστόμησε καὶ θέλησε νὰ μαλακώσει τὴν ἀτμόσφαιρα). Ἐμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι, ἑπαρχε, εἴμαστε καλοὶ καὶ ταπεινοὶ ὅσο κανεῖς ἄλλος. Ὅχι μόνο στὸ βασιλιά δὲ φερόμαστε ὑπεροπτικά, μὰ οὔτε καὶ στὸν πιὸ μικρὸ ἄνθρωπο. Ἄν ὅμως τύχει νὰ κινδυνεύει ἡ πίστη στοὺς Θεοῦ, τότε περιφρονοῦμε τὰ πάντα καὶ ἀγκαλιάζουμε αὐτήν. Τότε ἡ φωτιά, τὸ ξίφος τοῦ δήμιου, τὰ θηρία καὶ τὸ ξέσκισμα τῆς σάρκας μας μὲ τὰ νύχια τῶν βασανιστῶν φέρνει σὲ μᾶς περισσότερο εὐχαρίστηση παρὰ φόβο. Γι' αὐτὸ κάνε ὅ,τι θέλεις, ὅ,τι ἔχεις δικαιοδοσία. Βρίσε με, ἀπειλήσέ με ὅσο θέλεις. Ἄς τὸ ἀκούσει ὅμως κι ὁ βασιλιάς, δὲν θὰ μὲ καταφέρεις νὰ δεχθῶ τὴν κακοδοξία, ἔστω κι ἂν ἀπειλήσεις χειρότερα.

Ἦταν ἡ τελευταία ψυχρολουσία ποὺ δέχθηκε ὁ τραγικὸς ἄρχοντας ἀπὸ τὸ Βασίλειο στὴ φοβερὴ καὶ ἱστορικὴ τούτη ἀναμέτρηση. Μουδιασμένος ὁ Μόδεστος, σὰν τὸ δαρμένο ζῶο ἔκανε νόημα στοὺς φρουροὺς ν' ἀφήσουν ἐλεύθερο τὸ Βασίλειο...

Τί ἀπέγινε μὲ τὸ Μόδεστο; Σηκώθηκε καὶ πῆγε στοὺς Βασιλιά, ποὺ ἔφθανε στὴν Καισάρεια. Δὲ δίστασε νὰ τοῦ πεῖ τὴν ἀλήθεια: «Νικηθήκαμε, βασιλιά μου, ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο αὐτῆς ἐδῶ τῆς Ἐκκλησίας. Δὲ φοβᾶται ἀπειλές. Εἶναι πιὸ σταθερὸς ἀπὸ τοὺς λόγους μας, πιὸ ἰσχυρὸς ἀπὸ τὴν πειθὼ μας. Ἄς ἀπειλήσουμε κανένα δειλό, ὅχι τὸ Βασίλειο. Ἄν θέλουμε ἀποτελέσματα, πρέπει νὰ καταφύγουμε στὸν ἐξαναγκασμό» (νὰ τὸν ἐξορίσουν δηλαδή).

Ὁ αὐτοκράτορας, ποὺ στοὺς μεταξὺ ἔμαθε τὰ καθέκαστα, ὅσα χρειαζόταν γιὰ νὰ καταλάβει τὴ δύναμη τοῦ Βασιλείου, δὲ συμφώνησε. Εἶχε τὸ κουράγιο νὰ θαυμάζει τὶς ἀρετὲς τῶν ἀνθρώπων. Ἐδωκε ἐντολὴ νὰ μὴ χρησιμοποιήσουν βία.

Ἡ ζωὴ ἐνὸς Μεγάλου (Βασίλειος Καισαρείας)
Ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας

Τὰ Θεοφάνεια

Lev Gillet, - ένός μοναχού τῆς Ἀνατολῆς

...Τὰ Θεοφάνεια εἶναι ἡ πρώτη δημόσια ἐμφάνιση τοῦ Χριστοῦ. Μετὰ τὴ Γέννησή Του στὴ Βηθλεέμ, ὁ Κύριός μας εἶχε ἀποκαλυφθεῖ σὲ μερικοὺς προνομιοῦχους. Σήμερα ὅμως, ὅλοι ὅσοι περικύκλωναν τὸν Ἰωάννη, δηλαδή οἱ μαθητές του, καὶ ὅλο τὸ πλῆθος ποὺ εἶχε κατεβεῖ στὴν ὄχθη τοῦ Ἰορδάνη, γίνονται μάρτυρες μιᾶς πολὺ ἐπισημότερης φανέρωσης τοῦ Ἰησοῦ.

Σὲ τί συνίσταται αὐτὴ ἡ φανέρωση; Ἐχει δύο πτυχές. Ἀφ' ένός ὑπάρχει ἡ πτυχή τῆς ταπεινώσεως στὴν ὁποία ὑπόκειται ὁ Κύριος, καὶ ἡ ὁποία ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὸ βάπτισμα. Ἀφ' ἐτέρου, ἡ πτυχή τῆς δόξας, ἡ ὁποία ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη

μαρτυρία ποὺ ὁ Πρόδρομος δίνει γιὰ τὸν Ἰησοῦ καί, σ' ἓνα ἐπίπεδο ἀπείρως ἀνώτερο, ἡ θεία μαρτυρία ποὺ ὁ Πατὴρ καὶ τὸ Πνεῦμα παρέχουν γιὰ τὸν Υἱό.

Θὰ ἐξετάσουμε ἀπὸ κοντὰ καὶ τὶς δύο πτυχές· πρῶτα ὅμως ἅς κρατήσουμε τοῦτο: κάθε φανέρωση τοῦ Χριστοῦ, τόσο μέσα στὴν Ἱστορία ὅσο καὶ στὴν ἐσωτερικὴ ζωὴ κάθε ἀνθρώπου, εἶναι φανέρωση δόξας καὶ ταπεινώσεως ταυτοχρόνως. Ὅποιος διαχωρίζει αὐτὲς τὶς δύο πτυχές τοῦ Χριστοῦ, κάνει σφάλμα ποὺ διαστρεβλώνει ὅλη τὴν πνευματικὴ ζωὴ. Δὲν μπορῶ νὰ πλησιάσω τὸν δοξασμένο Χριστὸ χωρὶς τὴν ἴδια στιγμὴ νὰ πλησιάσω τὸν ταπεινωμένο Χριστό, οὔτε νὰ πλησιάσω τὸν Χριστὸ στὴν ταπείνωση Τοῦ χωρὶς τὴ δόξα Του. Ἄν ἐπιθυμῶ νὰ φανερωθεῖ μέσα μου, μέσα στὴ ζωὴ μου, αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ παρὰ μόνον ἂν ἀγκαλιάσω Αὐτὸν ποὺ ὁ ἱερός Αὐγουστίνος μὲ θερμὴ ἀφοσίωση ὀνόμαζε ὁ ταπεινὸς Χριστὸς καὶ ἂν μὲ τὸ ἴδιο σκίρτημα λατρεύσω Ἐκεῖνον ποὺ εἶναι Θεός, Βασιλεὺς καὶ Νικητής. Νὰ τὸ πρῶτο δίδαγμα τῶν Θεοφανείων.

Ἡ ταπείνωση τῶν Θεοφανείων συνίσταται στὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Χριστὸς ὑποβάλλει τὸν ἑαυτό Του στὸ βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου ποὺ εἶναι βάπτισμα μετανοίας. Ἐκεῖνος κατ' ἀρχὴν ἀρνεῖται, ἀλλὰ ὁ Ἰησοῦς ἐπιμένει: «Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπει ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην». (Ματθ. 3:13-15). Χωρὶς ἀμφιβολία, ὁ Χριστὸς δὲν εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ κανένα ἐξαγνισμό ἐκ μέρους τοῦ Ἰωάννη, ἀλλὰ τὸ βάπτισμα ποὺ πρόσφερε ὁ Ἰωάννης, αὐτὸ τὸ βάπτισμα τῆς μετανοίας μὲ σκοπὸ τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν, προετοίμαζε γιὰ τὴ Βασιλεία τοῦ Μεσσία. Καὶ ὁ Ἰησοῦς, πρὶν κηρύξει τὴν

ἔλευση αὐτῆς τῆς Βασιλείας, θέλησε νὰ περάσει καὶ νὰ κάνει κι ὁ Ἰδιος χρήση ὅλων τῶν προπαρασκευαστικῶν φάσεων.

Ἐνῶ ἦταν Αὐτὸς τὸ πλήρωμα, θέλησε νὰ ἀναλάβει ὅλα ἐκεῖνα ποὺ ἦταν ἀκόμη ἀτελῆ καὶ ἀσυμπλήρωτα. Δεχόμενος ὁμῶς τὸ Ἰωάννειο βάπτισμα ὁ Ἰησοῦς ἔκανε κάτι πολὺ περισσότερο ἀπὸ μία ἀπλὴ ἐπιδοκιμασία καὶ ἐπίσημη ἐπικύρωση μιᾶς τελετῆς πρὶν τὴν μεταβάλλει, πρὶν τὴν ἐντάξει ὡς ἀτελῆ στὸ τέλειο. Αὐτὸς ποὺ ἦταν ἀναμάρτητος ἔγινε φορέας τῶν ἁμαρτιῶν μας, τῆς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, καί, στὸ ὄνομα ὅλων τῶν ἁμαρτωλῶν, ἔκανε μία δημόσια κίνηση μετανόιας. Θέλησε ἀκόμη νὰ μᾶς διδάξει τὴν ἀνάγκη τῆς μετανόιας καὶ τῆς μεταστροφῆς· πρὶν ἀκόμη πλησιάσουμε τὸ χριστιανικὸ βάπτισμα, πρέπει νὰ δεχτοῦμε τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰωάννη, δηλαδή νὰ περάσουμε ἀπὸ μία ἀλλαγὴ νοῦ, ἀπὸ μία ἐσωτερικὴ καταστροφή. Πρέπει νὰ ἐπιδείξουμε ἀληθινὴ συντριβὴ γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας. Σὲ ὅ,τι μᾶς ἀφορᾷ, ἡ μετάνοια εἶναι ἡ ταπεινὴ πλευρὰ τῶν Θεοφανείων.

Καὶ ἐδῶ, πρέπει νὰ ὑπερβοῦμε τὸν περιορισμένο ὁρίζοντα τοῦ Ἰωάννείου βαπτίσματος, γιὰ νὰ θυμηθοῦμε ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε βαπτισμένοι ἐν Χριστῷ. Τὸ χριστιανικὸ μας βάπτισμα μᾶς ἔπλυνε καὶ μᾶς ἐξάγνισε. Κατήργησε μέσα μας τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα καὶ μᾶς ἔκανε καινὴ κτίση. Προφανῶς ἤμαστε παιδιὰ ὅταν βαπτιστήκαμε. Ἡ χάρη τοῦ Μυστηρίου ὑπῆρξε ἡ θεία ἀνταπόκριση ὅχι

στὸ δικό μας προσωπικὸ αἶτημα, ἀλλὰ στὴν πίστη ἐκείνων ποὺ μᾶς ὁδήγησαν στὸ βάπτισμα καὶ στὴν πίστη ὁλόκληρης τῆς Ἐκκλησίας ποὺ μᾶς ἀναδέχθηκε. Ἡ βαπτιστικὴ λοιπὸν αὐτὴ χάρη ὑπῆρξε κατὰ κάποιον τρόπο προσωρινὴ καὶ ὑπὸ προϋποθέσεις: μεγαλώνοντας καὶ αποκτώντας συνείδηση τῶν πραγμάτων, θὰ ἐπικυρώναμε μέσα ἀπὸ τὴν ἐλεύθερη ἐπιλογὴ μας τὴν πράξη τοῦ βαπτίσματός μας.

Τὰ Θεοφάνεια εἶναι καθ' ὑπερβολὴ ἡ γιορτὴ τοῦ βαπτίσματος, ὅχι μόνον τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικοῦ μας. Εἶναι μία θαυμαστὴ εὐκαιρία νὰ ἀνανεώσουμε τὸ πνεῦμα τοῦ βαπτίσματος ποὺ δεχθήκαμε καὶ νὰ ἀναζωπυρώσουμε τὴ χάρη τὴν ὁποία μᾶς ἐπιδάψιλευσε. Διότι, ἡ χάρη τῶν Μυστηρίων, ἀκόμη κι ἂν διακοπεῖ ἢ ἀνασταλεῖ λόγῳ τῆς ἁμαρτίας, μπορεῖ νὰ ἀναβιώσει μέσα μας, ἐὰν στραφοῦμε καὶ πάλι εἰλικρινὰ πρὸς τὸν Θεό. Στὴ σημερινὴ γιορτὴ τῶν Θεοφανείων, ἂς ζητήσουμε ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ μᾶς λούσει καὶ πάλι, πνευματικά, ὅχι μὲ τὴν ὕλική ἔννοια, στὰ νερὰ τοῦ βαπτίσματός μας. Ἄς βυθίσουμε ἐκεῖ τὴν παλιὰ ἁμαρτωλὴ μας φύση, διότι τὸ βάπτισμα εἶναι ἓνας μυστικὸς θάνατος· ἂς διασχίσουμε τὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα ποὺ χωρίζει τὴν αἰχμαλωσίαν ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἂς βαπτιστοῦμε μαζὶ μὲ τὸν Ἰησοῦ στὸν Ἰορδάνη, γιὰ νὰ καθαριστοῦμε, ὅχι ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Ἰωάννη ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Κύριο.

«Ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς». Ἐκδ. Ἀκρίτας

“ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ”

Περιοδικὴ ἔκδοση Ι.Ν. Ἀγ. Ζώνης ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐκδότης: Ι.Ν. Ἀγ. Ζώνης • www.agiazoni.gr

Υπεύθυνος: Ἀρχιμ. Ἀνθιμὸς Ἡλιόπουλος

Ἀγίας Ζώνης 27Α, ΑΘΗΝΑ 11352 • τηλ.: 210 8674250

Χριστούγεννα 2010, Ἀριθ. Φυλ. 21

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΔΕΚΤΕΣ

Στοιχειοθεσία: “Ἀγία Ζώνη”

Τυπογραφικὴ Παραγωγή: ΛΥΧΝΙΑ, ΥΙΟΙ Θ. ΒΓΟΝΤΖΑ Α.Ε.

Ἀνδραβίδας 7, 13671 Χαμόμυλο ΑΧΑΡΝΩΝ • τηλ.: 210 3410436

Ὁ μέγας ἁγιασμός τῶν Θεοφανείων

Ἀλέξανδρου Φ. Καραμπάτσου

Μία ἀπὸ τὶς πιὸ γνωστὲς καὶ λαοφιλεῖς ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι αὐτὴ τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ὑδάτων. Στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἡ ἀκολουθία αὐτὴ παρουσιάζεται σὲ δύο τύπους, τὸν μεγάλο καὶ τὸν μικρὸ ἁγιασμό, ἀνήκει δὲ στὴν κατηγορία τῶν μυστηριοειδῶν τελετῶν. Μυστηριοδεῖς καλοῦνται οἱ ἀκολουθίες μέσφ τῶν ὁποίων παρέχεται ἀοράτως ἡ θεία χάρη μὲ αἰσθητοὺς χειρισμοὺς καὶ σημεῖα, δὲν ἔχουν συσταθεῖ ὅμως ἀπὸ τὸν Κύριο οὔτε εἶναι ἀναγκαῖες πρὸς σωτηρία ὅπως τὰ μυστήρια.

Εἶναι γνωστὲς σὲ ὅλους οἱ διάφορες εὐλαβεῖς παρανοήσεις ποὺ ὑφίστανται σὲ σχέση μὲ τὸν ἁγιασμό γενικῶς, ἰδίως δὲ μὲ τὸν μεγάλο... Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ κρίνεται σκόπιμο πρὸς ἄρση τῶν παρεξηγήσεων νὰ παρουσιαστοῦν ἀκροθιγῶς τὰ ὅσα σχετικὰ ἰσχύουν.

1. Διάκριση μεταξὺ μεγάλου καὶ μικροῦ ἁγιασμοῦ

Μέγας ἁγιασμός ὀνομάζεται ἡ ἀκολουθία ποὺ τελεῖται στὸ ναὸ δύο φορὲς τὸ ἔτος (5 καὶ 6 Ἰανουαρίου) σὲ ἀνάμνηση τῆς βαπτίσεως τοῦ Χριστοῦ στὸν Ἰορδάνη. Μικρὸς ἁγιασμός εἶναι ὁ συνήθως τελούμενος στοὺς ναοὺς κατὰ τὴν 1η ἐκάστου μηνὸς καὶ σὲ διάφορες ἄλλες περιπτώσεις (θεμελιώσεις οἴκων, ἐγκαίνια καταστημάτων, δημοσίων ἔργων κτλ.). Γίνεται σαφὲς λοιπὸν ὅτι κακῶς νομίζεται ὅτι ὁ ἁγιασμός τῆς παραμονῆς τῶν Θεοφανείων εἶναι ὁ μικρὸς ἁγιασμός καὶ τῆς κυρίας ἡμέρας ὁ μέγας. Κατὰ τὶς δύο αὐτὲς ἡμέρες τελεῖται ἡ ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ.

Ἡ τέλεση τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ τὴν παραμονὴ τῆς μεγάλης ἐορτῆς εἶναι συνήθεια ποὺ ἐπικράτησε κατὰ τοὺς νεότερους χρόνους χάριν ἐξυπηρέτησης τῶν πιστῶν. Ἡ ὅποια διάκριση

μεταξὺ τῆς ἁγιαστικῆς χάριτος τοῦ ἁγιασμοῦ τῆς παραμονῆς καὶ τῆς ἡμέρας τῶν Θεοφανείων εἶναι λανθασμένη ἂν ὄχι ἀπαράδεκτη.

2. Φύλαξη ἁγιασμοῦ κατ' οἶκον

Ὁ μέγας ἁγιασμός δύναται νὰ φυλάσσει κατ' οἶκον πρὸς ἐξυπηρέτηση τῶν ἀναγκῶν τῶν πιστῶν. Αὐτὸ ἀναφέρεται ρητῶς στὸ κείμενο τῆς ἀκολουθίας: «ἵνα πάντες οἱ ἀρνούμενοι καὶ μεταλαμβάνοντες ἔχοιεν αὐτὸ πρὸς ἰατρείαν παθῶν, πρὸς ἁγιασμόν οἴκων, πρὸς πᾶσαν ὠφέλειαν ἐπιτήδειον» καθὼς ἐπίσης καὶ στὸν λόγο τοῦ Ἱ. Χρυσοστόμου ὁ ὁποῖος γράφει σχετικὰ: «κατὰ τὴν ἐορτὴν ταύτην ἅπαντες ὑδρεύονται, οἴκαδε τὰνάματα φέροντες καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ὁλόκληρον φυλάττουσιν».

Ἀπαραίτητη βεβαίως προϋπόθεση γιὰ τὴν κατ' οἶκον διατήρηση τοῦ καθαγιασμένου ὕδατος εἶναι ἡ εὐλαβὴς καὶ μετὰ μεγίστης προσοχῆς φύλαξή του.

3. Μέγας ἁγιασμός καὶ νηστεία

Ἐπικρατεῖ ἡ ἀντίληψη ὅτι ἡ νηστεία τῆς 5ης Ἰανουαρίου ἔχει ὀριστεῖ λόγῳ τῆς ἐπικείμενης μετάληψης τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ τῆς ἐπομένης. Μία τέτοια ἐκδοχὴ ὅμως δὲν μαρτυρεῖται ἀπὸ τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας ἀλλὰ προέρχεται ἀπὸ παρανόηση μίας ἄλλης ἀρχαιότατης πράξης. Ἀπὸ τοὺς πρωτοχριστιανικοὺς ἤδη χρόνους, τῆς μεγάλης δεσποτικῆς ἐορτῆς τῶν Θεοφανείων προηγοῦνταν προπαρασκευαστικὴ νηστεία ποὺ ἀφοροῦσε τὸ ὁμαδικὸ βάπτισμα τῶν κατηχομένων ποὺ γινόταν κατὰ τὴν ἡμέρα αὐτή. Τότε νήστευαν ὄχι μόνον ὁ βαπτιζόμενος καὶ ὁ βαπτίζων ἀλλὰ καὶ σύμπασα ἡ Ἐκκλησία.

Τὴν αἰτιολόγησιν τῆς νηστείας τῆς παραμονῆς λόγῳ τῆς λήψεως ἁγιασμοῦ δὲν δικαιολογεῖ οὔτε ἡ σύγχρονη πράξις κατὰ τὴν ὁποία τελεῖται μέγας ἁγιασμός καὶ κατὰ τὴν παραμονή. Ὁ λαὸς μεταλαμβάνει τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ τῆς παραμονῆς χωρὶς νὰ νηστεύει τὴν προηγουμένη (4ῃ Ἰανουαρίου) ἀλλὰ οὔτε καταλύει τὴν νηστεία τῆς παραμονῆς τῶν Θεοφανείων (5ῃς Ἰανουαρίου) μετὰ τὴν λήψιν του.

Μολαταῦτα ἡ νηστεία τῆς παραμονῆς, ἂν καὶ δὲν συνδέεται ὅπως ἀναφέραμε παραπάνω, μὲ τὴν μετάληψιν τοῦ ἁγιασμοῦ, πρέπει σὲ κάθε περίπτωσιν νὰ τηρηθεῖ ὡς προπαρασκευὴ γιὰ τὴν μεγάλην δεσποτικὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων πού ἀκολουθεῖ. Αὐτὸ ἄλλωστε συμβαίνει μὲ ὅλες τὶς μεγάλες ἑορτὲς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους.

Γιὰ τὴν μετάληψιν τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ ἀπαιτεῖται τελεία ἀποχὴ τροφῆς καὶ ποτοῦ ἀπὸ τοῦ δείπνου ἢ τοῦ μεσονυκτίου τῆς προηγουμένης ἡμέρας μέχρι τῆς μεταλήψεως. Ἐξαίρεση ἀποτελεῖ ἡ ἔκτακτὴ μετάληψιν ἁγιασμοῦ σὲ περιπτώσεις ἀσθενειῶν, κινδύνων κτλ.. Καὶ ἐκεῖ ὅμως ἡ πνευματικὴ νηστεία ὅπως ὀρίζεται ἀπὸ τὸν ἀπόστολον Παῦλον (Β΄ Κορ. 7,1) εἶναι ἀπαραίτητη.

4. Μέγας ἁγιασμός καὶ θεία κοινωνία

Μέγας ἁγιασμός φυλάσσεται στὸν ναὸ καθ' ὅλο τὸ ἔτος σὲ εἰδικὴν φιάλῃ. Σκοπὸς τῆς πράξεως αὐτῆς εἶναι ἡ διευκόλυνσις τῶν πιστῶν καὶ ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν ἀναγκῶν τους. Πιὸ συγκεκριμένῳ μέγας ἁγιασμός δίδεται συνήθως ὡς εὐλογία σὲ πιστοὺς πού βρίσκονται ὑπὸ ἐπιτίμιο τοῦ πνευματικοῦ καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κοινωνήσουν. Ἡ πράξις αὕτη ὅμως ἐὰν δὲν κατανοηθεῖ ὀρθὰ γεννᾷ ἀκράϊες παρεξηγήσεις. Μία ὅμοια παρανόησις ἐγκεῖται στὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ θεία κοινωνία κατὰ τὰ Θεοφάνεια δὲν εἶναι ἀπαραίτητη ἀφοῦ ὑποκαθίσταται ἀπὸ τὴν λήψιν ἁγιασμοῦ. Ὁ μέγας ἁγιασμός σὲ καμιά περίπτωσιν δὲν δύναται νὰ ὑποκαταστήσῃ τὴν

μετάληψιν τοῦ Κυριακοῦ σώματος καὶ αἵματος. Δὲν θεωρεῖται ὑποκατάστατο οὔτε ὅμοιο καὶ ἰσότιμο. Ὁ ἁγιασμός εἶναι τὸ δεύτερον μετὰ ἀπὸ τὴν θείαν κοινωνίαν ἱερὸν μυστηριακὸν εἶδος.

5. Διαφορὰ ἁγιαστικῆς χάριτος μεγάλου καὶ μικροῦ ἁγιασμοῦ

Ἐνα θέμα τὸ ὁποῖο ἀπασχολεῖ τοὺς πιστοὺς εἶναι ἡ διαφορὰ τῆς παρεχόμενης διὰ τῶν δύο τύπων τοῦ ἁγιασμοῦ χάριτος. Σὲ κάθε περίπτωσιν τὸ ἐρώτημα γιὰ τὴν Ὁρθόδοξον παράδοσιν καὶ θεολογίαν θεωρεῖται σχολαστικόν. Στὴν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας τόσο ὁ μέγας ὅσο καὶ ὁ μικρὸς ἁγιασμός εἶναι ὕδωρ καθαγιασμένο διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος παρεχόμενο στους πιστοὺς «πρὸς πᾶσαν ὠφέλειαν». Ἡ ὅποια διαφορὰ δὲν ἐγκεῖται στὴν παρεχόμενη χάριν ἀλλὰ στὴν χρῆσιν τοῦ καθαγιασμένου ὕδατος ἢ ὁποῖα ἀποκαλύπτεται μέσω τῶν κειμένων τῶν ἀκολουθιῶν τοῦ ἁγιασμοῦ. Ἡ ἔμφασις στὸν μικρὸ ἁγιασμό δίδεται στὴν ἴαση τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν ἀσθενειῶν καὶ στὴν θεραπείαν τῶν παθῶν καὶ τῶν ἀλγηδόνων ἐνῶ στὸν μέγα ἁγιασμό στὰ αἰτήματα τοῦτα προστίθενται καὶ ἄλλα παρόμοια καὶ ποικίλα.

Ἐὰν λάβουμε ὑπόψιν μας τὸ γεγονὸς ὅτι κατὰ τὰ πρωτοχριστιανικὰ χρόνια ὁ καθαγιασμός τοῦ ὕδατος τῶν Θεοφανείων ἦταν ὁ καθαγιασμός τοῦ ὕδατος τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἐντός τοῦ ὁποίου βαπτίζονταν οἱ κατηχούμενοι μετὰ τὴν ἄντλησιν ἑνὸς μέρους τοῦ ἀπὸ τοὺς πιστοὺς γιὰ εὐλογία, ἴσως ἔχουμε τὴν ἀπάντησιν στὸ ἐρώτημα γιὰ τὸ μὲν ἕνας ὀνομάζεται «μέγας» ὁ δὲ ἄλλος «μικρός».

6. Ἀντλησις τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ διατήρησή του ἀπὸ τοὺς πιστοὺς

Σὲ μεγάλες πόλεις καὶ ἐνορίες ὅπου ἡ προσέλευσις τῶν πιστῶν εἶναι μεγάλη θὰ ἦταν σκόπιμο καὶ εὔτακτο νὰ γίνῃ ἀπὸ τὸν λειτουργὸν ἱερέα μία ἐπισήμανσις πρὸς τοὺς πιστοὺς οἱ ὁποῖοι συνωστίζονται γιὰ νὰ γεμίσουν πλήρως

μεγάλα σκεύη καὶ φιάλες μὲ τὰ γνωστὰ σὲ ὅλους ἐπακόλουθα. Οἱ προσερχόμενοι θὰ μπορούσαν νὰ παίρνουν μία μικρὴ ποσότητα καθαγιασμένου ὕδατος καὶ νὰ προσθέσουν σὲ αὐτὸ κοινὸ (μὴ καθαγιασμένο) ὕδωρ κατ' οἶκον. Ἀναμειγνύοντας ἁγιασμὸ μὲ κοινὸ ὕδωρ μετατρέπεται καὶ τὸ κοινὸ ὕδωρ σὲ ἁγιασμὸ καὶ ἔτσι οἱ πιστοὶ ἔχουν ὅση ποσότητα ἁγιασμοῦ ἐπιθυμοῦν. Τὸ ἴδιο μπορούν νὰ πράξουν ἐπίσης ὅταν ἡ ποσότητα τοῦ ἁγιασμοῦ ποὺ φυλάσ-σεται κατ' οἶκον φαίνεται ὅτι ἐξαντλεῖται. Ἀπαραίτητη προϋπόθεση ὅμως εἶναι νὰ μὴν ἔχει ὀλοτελῶς ἐξαντληθεῖ τὸ καθαγιασμένο ὕδωρ. Αὐτὸς ὁ τρόπος χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τοὺς λειτουργοὺς ἱερεῖς γιὰ τὴν αὐξηση τῆς ποσότητας ὅλων τῶν ὑγρῶν μυστηριακῶν εἰδῶν ἀκόμη καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τῆς θείας εὐχαριστίας ὅταν ἡ προσέλευση τῶν πιστῶν εἶναι μεγάλη.

Τὸν μεγάλο ἁγιασμὸ ποὺ λαμβάνουν ἀπὸ τὸν ναὸ μπορούν οἱ πιστοὶ νὰ τὸν προσθέσουν στὴν φιάλη τοῦ ἁγιασμοῦ ποὺ τυχὸν διατηροῦν κατ' οἶκον ἀπὸ προηγούμενα ἔτη. Ἕνας ἄλλος τρόπος οἰκονομίας τῶν πραγμάτων εἶναι νὰ ἀδειάσουν τὴ φιάλη χρησιμοποιώντας τὸν παλαιὸ ἁγιασμὸ σὲ κάποια ἱερὴ χρῆση (ῥαντισμὸ κτλ.) καὶ κατόπιν νὰ γεμίσουν τὴν φιάλη μὲ ἁγιασμὸ ποὺ μόλις ἔλαβαν ἀπὸ τὸν ναό.

7. «Σήμερον τῶν ὑδάτων ἀγιάζεται ἡ φύσις ...;»

Μία λιγότερο διαδεδομένη πλὴν ὅμως σοβαρὴ παρανόηση ἀφορᾷ τὴν λαϊκὴ ἀντίληψη ὅτι κατὰ τὴν ἡμέρα τῶν Θεοφανείων ὅλα ἀδιακρίτως τὰ ὕδατα εἶναι καθαγιασμένα. Τὸ ὅλο θέμα ἐδράζεται στὴν παρανόηση τῆς ἔννοιας τῶν ποιητικῶν ἐκφράσεων «Σήμερον τῶν ὑδάτων ἀγιάζεται ἡ φύσις ...;» κ.τ.λ.. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ὅμως μπορεῖ νὰ ὑποστηριχθεῖ ὅτι ὅλα τὰ ὕδατα καθαγιαζοῦνται αὐτομάτως κατὰ τὴν ἡμέρα αὐτὴ καὶ ὅτι ἔχουν τὴν δύναμη καὶ τὴν χάρη τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ. Ἐξάλλου ἐὰν συνέβαινε κάτι τέτοιο ἡ τέλεση τοῦ ἁγιασμοῦ θὰ ἦταν ἄνευ νοήματος. Ἡ ὥς ἄνω ὑμνολογικὴ ἔκφραση καὶ ὅλες οἱ ὁμοιες μὲ αὐτὴ ἀναφέρονται στὴν φύση τοῦ ὕδατος ὡς ὑλικοῦ στοιχείου ἢ ὁποῖα ἐξαγιάστηκε μέσῳ τοῦ βαπτίσματος τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἔννοια τοῦ «σήμερον» ἄλλωστε ἀφορᾷ τὴν σχετικοποίησιν τοῦ χρόνου ἐντὸς τῆς θείας λατρείας καὶ ἐμφανίζεται στὴν ὑμνολογία πολλῶν ἄλλων μεγάλων ἑορτῶν. Τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας πλησιάζουν τὰ θεῖα γεγονότα ὡς γενόμενα «σήμερον» καὶ μὴ δεσμευόμενα ἀπὸ τὸν ἀνθρώπινο χρόνον ἀφοῦ ἡ σωστικὴ τους χάρη «διαμένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος».

Μιὰ φιλικὴ γωνιὰ στὸ διαδίκτυο

www.agiazoni.gr

μοιραστέιτε τὴν μαζί μας

Ἡ κρίση τῆς ἀνωριμότητας

Ἀρχιμ. Ἀνθιμου Ἡλιοπούλου

Βλέπεις τὸ μικρὸ παιδάκι. Παίζει μὲ τὰ παιχνίδια του. Δίπλα ἢ μητέρα του εἶναι ἄρρωστη. Καρκίνος λένε οἱ γιατροί. Πεθαίνει. Τὸ παιδάκι ὅμως ἐκεῖ, στὰ παιχνίδια του. Καμμιὰ αἰσθηση πόνου γι' αὐτὸ ποὺ γίνεται στὸ σπίτι. Καμμιὰ ἀντίδραση. Κανένας οἶκτος γιὰ τὴ μητέρα. Δὲν καταλαβαίνει. Εἶναι ἀνώριμο.

Βλέπεις τὴν σημερινὴ πραγματικότητα. Πόσο δύσκολα πᾶνε τὰ πράγματα στὴν πατρίδα μας. Καὶ σοῦ ἔρχεται στὸ μυαλὸ ἢ εἰκόνα τοῦ μικροῦ παιδιοῦ δίπλα στὸ κρεβάτι τῆς μητέρας του. Πόσος παράξενος αὐτισμὸς, πόσος σκληρὸς ἐγκλεισμός στὸ προσωπικὸ μας κόσμο δὲν ὁδήγησε σὲ τούτῃ τὴν κατάσταση; Πόση ἀνωριμότητα δὲν γέννησε αὐτὴ τὴν θλίψη, ὅταν ἀφέθηκε ἐλεύθερη νὰ λειτουργήσῃ σὲ καίριους τομεῖς τῆς ζωῆς μας ποὺ χρειάζονταν ὑπευθυνότητα καὶ ὠριμότητα.

Εἶναι κατάδηλο πὼς τὸ πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι οἰκονομικὸ. Τὸ πρόβλημά της εἶναι ἡ ἀνωριμότητα ποὺ κινεῖται στὴν κοινωνικὴ καὶ τὴν προσωπικὴ μας ζωὴ. Καὶ εἶναι ἀλήθεια πὼς τὶς προηγούμενες δεκαετίες δὲν δουλεύτηκε τὸ θέμα τῆς ὠρίμανσης τῆς ψυχῆς τοῦ νεοέλληνα. Ἡ πνευματικὴ διάσταση τοῦ πολιτισμοῦ μας παρουσιάζει βασικὲς καθιζήσεις μὲ ἀποτέλεσμα καὶ στὰ σπίτια μέσα ἀλλὰ καὶ στὸν κοινωνικὸ στίβο νὰ λειτουργεῖ πολὺ τὸ ἀνώριμο στοιχεῖο.

Ἀποτέλεσμα ὅλων αὐτῶν εἶναι πὼς ἔχουμε βέβαια ἐγκέφαλους πιὸ ξύπνιους, ἀλλὰ ὅλο καὶ πιὸ ἄρρωστες ψυχές. Ψυχές χωρὶς περιεχόμενο φωτεινὸ, χωρὶς βάθος, χωρὶς δυνατότητες σχέσεως καὶ πόνου γιὰ τὸν ἄλλο, γιὰ τὴν κοινωνία, γιὰ τὴν πατρίδα. Ἕνας ἐφιαλτικὸς ἀτομικισμὸς κάθησε στὶς καρδιές μας καὶ αὐτὸ τὸ λογικὸ, συμφεροντολογικὸ πνεῦμα, ὅπου καὶ νὰ λειτουργήσῃ, ὑποτάσσει τὰ πάντα στὴν ἰδιοτέλεια, καὶ τὴν προσωπικὴ ἀπόλαυση. Μοιάζει

νὰ ἀτονοῦν στοιχεῖα θυσίας καὶ προσφορᾶς καὶ ἀνιδιοτέλειας ποὺ κάποτε φέρναν τὴν ζωὴ πολὺ μπροστὰ.

Τὸ μικρὸ παιδάκι μπορεῖ νὰ θεωρεῖ ὅτι δὲν ἔχει εὐθύνη γιὰ τὴν σκληρὴ συμπεριφορὰ του μπροστὰ στὴν ἄρρωστη μητέρα του. Ὅμως τὸ νὰ δείχνει κανεὶς τὴν ἴδια χωρὶς οἶκτο συμπεριφορὰ καὶ σὲ προχωρημένη ἡλικία εἶναι πολὺ κουραστικὸ. Οἰκογένειες διαλύονται, σπίτια βυθίζονται στὸν πόνο καὶ στὸ ἀδιέξοδο, ἡ κοινωνία ἀρρωσταίνει λόγω αὐτῆς τῆς ἐπεκταμένης ἀνωριμότητος.

Τοῦτες τὶς μέρες ἐτοιμασθήκαμε γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ νὰ γιορτάσουμε τὴν γέννηση τοῦ Κυρίου μας. Γεννιέται ὁ κατ' ἐξοχὴν Ὁριμος Ἄνδρας· τὸ πρότυπο τῆς ὠριμότητος. Στὸ πρόσωπό Του βλέπει κανεὶς τὸν ἄνθρωπο στὴ καλύτερη στιγμή του. Καὶ γιορτάζουμε γιὰτὶ, κατὰ πὼς μᾶς λέγει ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος, ζητᾶμε καὶ πασχίζουμε κοντὰ Του νὰ καταρτιζόμαστε μέχρι νὰ ὠριμάσουμε καὶ νὰ γίνουμε τέλειοι πνευματικὰ καὶ ἔτσι νὰ ἀποκτήσουμε τὸ μέτρο τῆς πνευματικῆς ὠριμότητος ἔχοντας πλήρεις τὶς δωρεές καὶ τὴν ἠθικὴ τελειότητα τοῦ Χριστοῦ. (Ἐφεσ. 4, 13). Ὅσοι συντονίσθηκαν μαζί Του ἔζησαν μιὰν ἀφύσικη ὠριμότητα. Εἶδαν τὸν ἑαυτό τους νὰ ξεκινᾶνε ἀρχάριοι καὶ ἀνώριμοι, ἀλλὰ μὲ τὴν δική Του δύναμη ἔζησαν τὴν πραγματικὴ ὠρίμανση. Σὰν καρποὶ ποὺ φτάσανε στὴν καλὴ τους στιγμή.

Τοῦτες τὶς ὥρες τὶς δύσκολες ἅς εἶναι αὐτὴ ἡ βασικὴ ἐλπίδα μας. Νὰ ἐγκλωπθοῦμε τὸ κατ' ἐξοχὴν ὠριμο στοιχεῖο ποὺ κινεῖται στὸν κόσμο. Καὶ νὰ ἀπομακρυνθοῦμε ἀπὸ μιὰ ζωὴ ποὺ γεννᾷ πόνο, καθὼς τὴν διαφεντεύει ἡ ἀνωριμότητα καὶ ὁ «παιδικὸς» αὐτισμὸς. Ἡ ἐκκλησία, ἡ κοινωνία, τὸ σπίτι, τὸ ἐπάγγελμα, μᾶς χρειάζονται ὠριμούς νὰ τὰ ὑποστηρίξουμε.